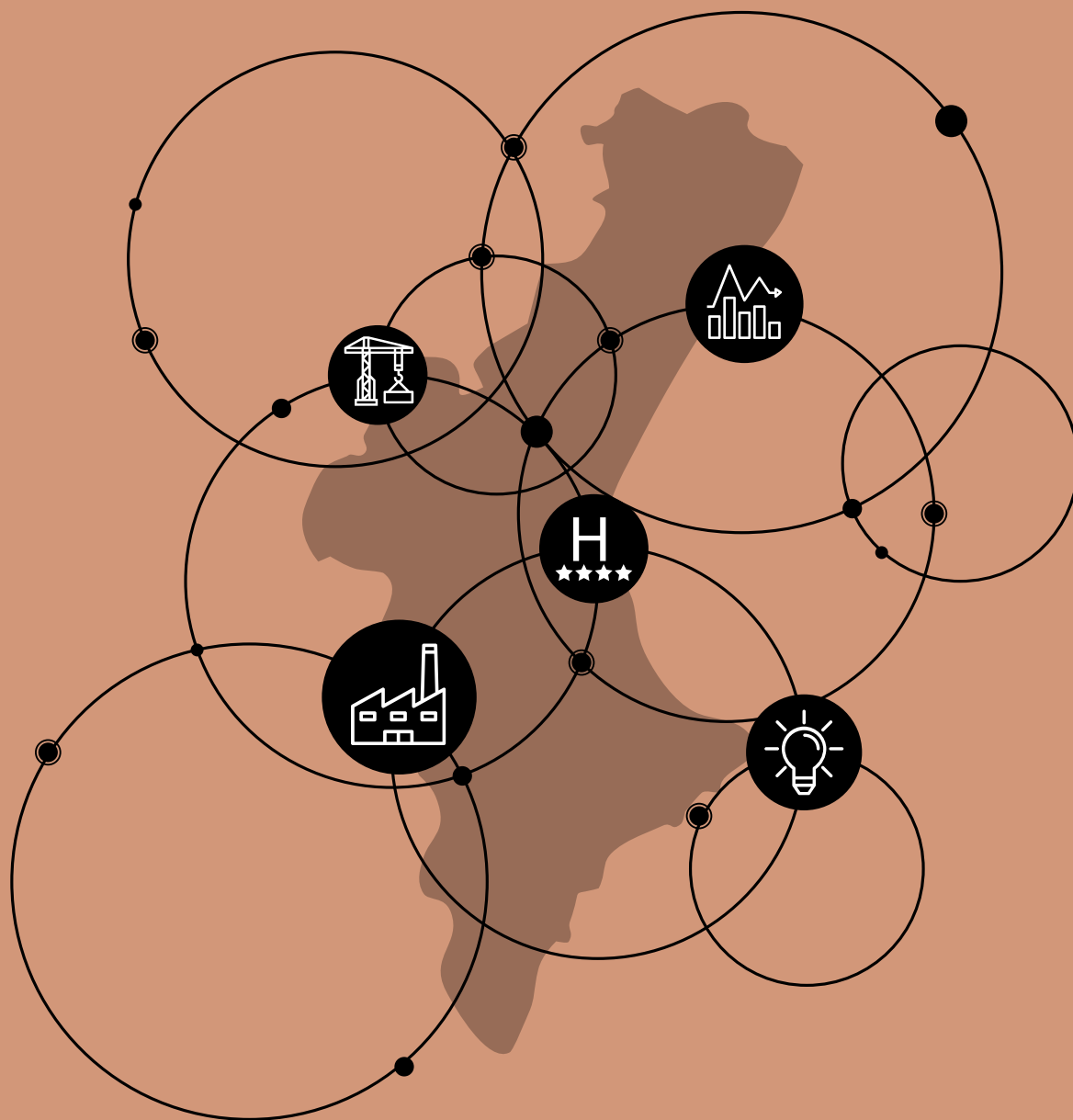

ACTES DEL III WORKSHOP D'ECONOMIA VALENCIANA

18 i 19
D'OCTUBRE DEL 2018

Patrocinadors:

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

Col·laboradors:

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA Facultat d'Economia

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
DEPARTAMENT D'ECONOMIA APLICADA

Servei de **Promoció**
i **Normalització**
Lingüística

© dels textos: els autors, 2019

© d'aquesta edició: Fundació Nexe

Campoamor, 91 - 46022 València

nexe@fundacionexe.org

Director acadèmic: Elies Seguí

Coordinator del Lab d'Economia i Territori: Miguel Ginés

Produït per Jaume Ortola

Carrer de l'Agregació, núm. 1, 2n 1a

08041 Barcelona

www.riuraueditors.cat

info@riuraueditors.cat

ISBN: 978-84-946213-9-0

Continguts

Presentació	4
Comité científic	5
Comité organitzador	6
Programa	7
Premis i concurs	10
Influència de la naturalesa de les dades en els estudis regionals. Una mirada al passat a la Comunitat Valenciana, <i>M.ª Isabel López Rodríguez, Daniel Gonzalo Palací-López i Jesús Palací</i>	11
La Renta Valenciana de Inclusión: efecto sobre la pobreza, la desigualdad y la economía valenciana, <i>Rafael Granell, Amadeo Fuenmayor i Teresa Savall</i>	14
Modelització i evolució de la despesa familiar a escala regional en el període 2006-2016: cas de la Comunitat Valenciana, <i>M.ª Isabel López Rodríguez i Maja Barac</i>	17
La desigualdad regional en España (1860-2015): la Comunitat Valenciana en la encrucijada, <i>Daniel A. Tirado-Fabregat, Julio Martínez-Galarraga i Alfonso Diez-Minguela</i>	20
Spatial effect of debt: Evidence from Valencian municipalities, <i>Maria Teresa Balaguer Coll i Mariya Ivanova Toneva</i>	23
País Valencià: anàlisi y alternatives, <i>Daniel Peidro</i>	26
Changes in entrepreneurial intentions over time: A longitudinal case study in the Spanish construction industry, <i>Colin Donaldson, Joaquín Alegre i Francisco Linan</i>	29
La integración del turismo en el parque natural del Turia. Una evaluación de la ISO 18065:2016 desde la mirada de los actores locales, <i>Ángel Martínez García</i>	32
Proposal for the development and enhancement of the Vía Augusta branch line in the municipalities of Oliva, Piles, Miramar, Guardamar and Daimús in the Safor region, <i>Pau Perez-Ledo i Romà Torres Bataller</i>	35
Análisis de la financiación autonómica y la atención a la dependencia, 2009 a 2015, <i>Guillem Rodrigo Callejón i Rafael Granell Pérez</i>	38
L'endarreriment econòmic valencià, <i>Antonio Cubel Montesinos, María José Murgui-Garcia i Ramón Ruiz-Tamarit</i>	41
What is Zara doing in my cluster? Unfolding multinationals access to local tacit knowledge through recruiting strategies, <i>José Luis Hervas Oliver i José Antonio Belso Martínez</i>	44
Caracterització de l'emprenedor agrari a Espanya amb dades del GEM, <i>Julia Ferrandiz, Andrea Conchado i Gabriel García</i>	47
The entry of MNEs in leading clusters: the case of Castellon and Sassuolo, <i>Fiorenza Belussi, Luis Martinez-Chafer, F. Xavier Molina-Morales i David Valiente-Bordanova</i>	50
Resiliència econòmica: el cas valencià, <i>F. J. Escribá Pérez, M. J. Murgui-García, J.R. Ruiz Tamarit</i>	53

Presentació

Tenim el plaer d'anunciar el tercer Workshop d'Economia Valenciana dedicat a l'estudi de la realitat i les oportunitats de l'economia valenciana. Aquest workshop pretén aportar un enfocament territorial a l'estudi dels problemes econòmics i empresarials contemporanis, és a dir, el seu objectiu és arrelar els debats econòmics globals als agents que operen en el nostre territori. En conseqüència, aquest workshop és un excel·lent fòrum per a investigadors i professionals que busquen intercanviar idees, experiències, opinions i resultats d'investigació relatius a qualsevol aspecte de l'economia valenciana en general i de les empreses del nostre territori en particular.

El comitè organitzador vol donar la benvinguda a tots els participants a un workshop fructífer, amb discussions obertes i que promou el coneixement de l'economia valenciana.

Rosa Yagüe
presidenta del Comitè organitzador del III Workshop d'Economia Valenciana

Lloc web del workshop: fundacionexe.org/workshops/econval18/
Vídeos de totes les sessions: fundacionexe.org/workshops/econval18/media/

Comité científic

- **Andreu Arnau Paradís**, professor titular del Departament de Finances i Comptabilitat, Universitat Jaume I (UJI)
- **Helena Àvila**, analista d'admissió de risc de crèdit d'empreses
- **Joan Raül Burriel Calvet**, professor associat, Departament de Psicologia Evolutiva, Educativa, Social i Metodologia, Universitat Jaume I (UJI)
- **Antonio Cubel Motesinos**, professor titular del Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (UVEG)
- **Asensi Descalç i Tormo**, professor titular del Departament d'Economia Aplicada Universitat de València (UVEG)
- **Amadeo Fuenmayor**, professor titular i director del Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (UVEG)
- **Miguel Ginés**, professor titular de la Universitat Jaume I (UJI) del Departament d'Economia – Fonaments de l'Anàlisi Econòmica
- **Rafael Granell**, professor titular del Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (UVEG)
- **Fidel León Darder**, professor titular del Departament de Direcció d'Empreses, Universitat de València (UVEG)
- **Maria Isabel López**, professora titular del Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (UVEG)
- **Isidre March**, catedràtic de Direcció d'Empreses, Universitat de València (UVEG)
- **Xavier Molina**, catedràtic d'universitat del Departament d'Organització d'Empreses, Universitat Jaume I (UJI).
- **María José Murgui**, professora titular del Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (UVEG)
- **Pau Pérez Ledo**, professor associat al Departament Economia i Ciències Socials, Universitat Politècnica de València (UPV)
- **Elies Seguí**, professor contractat doctor del Departament d'Economia i Ciències Socials, Universitat Politècnica de València (UPV)
- **Daniel Tirado**, catedràtic del Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (UVEG)
- **Rosa Yagüe**, professora titular del Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (UVEG)

Comité organitzador

- **Rosa Yagüe**, professora titular del Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (UVEG), presidenta del III Workshop d'Economia Valenciana
- **Elies Seguí**, professor contractat doctor del Departament d'Economia i Ciències Socials, Universitat Politècnica de València (UPV), director acadèmic de la Fundació Nexè
- **Asensi Descalç i Tormo**, professor titular del Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (UVEG)
- **Isidre March**, catedràtic de Direcció d'Empreses, Universitat de València (UVEG)
- **Xavier Molina**, catedràtic d'universitat del Departament d'Organització d'Empreses, Universitat Jaume I (UJI)
- **Fidel León Darder**, professor titular del Departament de Direcció d'Empreses, Universitat de València (UVEG)
- **Laia Mas**, coordinadora de projectes de la Fundació Nexè
- **Virgínia Santamaria**, tècnica de la Fundació Nexè
- **María Eugenia de Corral**, periodista de comunicació estratègica
- **Eduardo Blasco**, estudiant de la Universitat de València (UV)
- **Paula Jiménez**, estudiant de la Universitat Politècnica de València (UPV)

Programa

Dijous, 18 d'octubre del 2018

9.00 h - 9.15 h. Registre i recollida de documentació

Sala Ignasi Villalonga de la Facultat d'Economia, 1a planta – Universitat de València

9.15 h - 9.45 h. Inauguració del Workshop

Sala Ignasi Villalonga de la Facultat d'Economia, 1a planta – Universitat de València

Amb la participació de:

- Conseller d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball, Rafael Climent.
- Degà de la Facultat d'Economia de la Universitat de València, José Manuel Pastor.
- Presidenta del Comitè Organitzador i professora de la Universitat de València, Rosa Yagüe.
- Secretària General de la Fundació Nexe, Reis Gallego.

9.45 h - 11.45 h. Sessió de Comunicacions Paral·leles I.A

Aula 2P15 del Departament d'Economia Aplicada, 2a planta de la Facultat d'Economia – Universitat de València. Moderador: J. R. Ruiz-Tamarit.

«Influència de la naturalesa de les dades en els estudis regionals. Una mirada al passat a la Comunitat Valenciana», *Mª Isabel López Rodríguez, Daniel Gonzalo Palací-López i Jesús Palací*

«La desigualdad regional en España (1860-2015): la Comunitat Valenciana en la encrucijada», *Daniel A. Tirado-Fabregat, Julio Martinez-Galarraga i Alfonso Diez-Minguela*

«L'endarreriment econòmic valencià», *Antonio Cubel Montesinos, Maria José Murgui-Garcia i Ramón Ruiz-Tamarit*

«Resiliència econòmica: el cas valencià», *Javier Escribá-Pérez, María José Murgui-García i Ramón Ruiz-Tamarit*

09.45 h - 11.45 h. Sessió de Comunicacions Paral·leles I.B

Aula 2P04 del Departament d'Economia Aplicada, 2a planta de la Facultat d'Economia – Universitat de València. Moderador: Isidre March.

«Proposal for development and enhancement of the branch of the Via Augusta in the towns of Oliva, Piles, Miramar, Guardamar and Daimús in the region of La Safor», *Pau Perez-Ledo i Romà Torres Bataller*

«La integración del turismo en el parque natural del Turia: una evaluación de la ISO 18065:2016 desde la mirada de los actores locales», *Ángel Martínez García*

«País Valencià: anàlisi y alternativas», *Daniel Peidro*

«Changes in entrepreneurial intentions over time: a longitudinal case study in the Spanish construction industry», *Colin Donaldson, Joaquin Alegre i Francisco Linan*

«Caracterització de l'emprenedor agrari a Espanya amb dades del GEM», *Julia Ferrandiz, Andrea Conchado i Gabriel García*

11.45 h - 12.15 h. Pausa-Café

Hall de la Facultat d'Economia, junt a la Cafeteria – Universitat de València.

12.15 h – 14.15 h. Sessió de Comunicacions Paral·leles II.A

Aula 2P15 del Departament d'Economia Aplicada, 2a planta de la Facultat d'Economia – Universitat de València. Moderador: Asensi Descalç

«El possible impost valencià a les begudes», *Pau Fayos Montagud*

«Análisis de la financiación autonómica y la atención a la dependencia 2009 a 2015», *Guillem Rodrigo Callejón i Rafael Granell Pérez*

«La renta valenciana de inclusión: efecto sobre la pobreza, la desigualdad y la economía valenciana», *Rafael Granell, Amadeo Fuenmayor i Teresa Savall*

«Spatial effect of debt: evidence from Valencian municipalities», *Maria Teresa Balaguer Coll i Mariya Ivanova Toneva*

12.15 h - 14.15 h. Sessió de Comunicacions Paral·leles II.B

Aula 2P04 del Departament d'Economia Aplicada, 2a planta de la Facultat d'Economia – Universitat de València. Moderador: Xavier Molina

«What is Zara doing in my cluster? Unfolding multinationals access to local tacit knowledge through recruiting strategies», *Jose Luis Hervás Oliver i Jose Antonio Belso Martínez*

«The entry of MNEs in leading clusters: the case of Castellon and Sassuolo», *Fiorenza Belussi, Luis Martínez-Chafer, F. Xavier Molina-Morales i David Valiente-Bordanova*

«El problema de la aplicación sistemática del reglamento general de protección de datos (RGPD) en la ética de la PYME», *Jose Rodolfo Hernández-Carrion i David Benjamin Ruiz-Hall*

«Redefining (ex-ante) evaluation processes», *Marta R. Casanova*

«Modelització i evolució de la despesa familiar a nivell regional en el període 2006-2016: el cas de la Comunitat Valenciana», *Mª Isabel López Rodríguez i Maja Barac*

14.15 h - 16:00 h. Dinar**16.00 h - 17.45 h. Sessió Monogràfica: Repensant els Clústers. Teoria i Pràctica**

Facultat d'Economia – Universitat de València

Coordinador: Xavier Molina, Catedràtic d'Organització d'Empreses UJI

Modera: Gemma Jimeno, editora d'*Economia 3*

- Fiorenza Bellusi, professora de la Universitat de Pàdua (Itàlia)
- Cristina Boari, professora de la Universitat de Bolonya (Itàlia)
- David Monllor, project manager del Cluster Empresas Innovadoras de Valle del Juguetes
- Paco Corma, consultor en innovació i gestió del sector ceràmic

17.45 h - 18.15 h. Pausa-Café

Hall de la Facultat d'Economia, junt a la Cafeteria – Universitat de València

18.15 h - 20.00 h. Sessió Monogràfica: Gestió i Regulació de l'Activitat Turística al País Valencià

Facultat d'Economia – Universitat de València

Coordinadora: Rosa Yagüe, Professora titular UV

Modera Gemma Martínez, Subdirectora de Levante-EMV

- Clara Ferrando, secretària autonòmica d'Hisenda
- Joan Carles Cambrils, subdirector general de la Fundació Turisme-València
- Pau Pérez, gerent del Pla de dinamització i governança turística de la Safor
- Isabel Palafox, subdirectora general de Turisme- TCV

Divendres, 26 d'octubre del 2018*

17.30 h - 17.45 h. Lliurament dels Premis Caixa Popular a la Millor Investigació en Economia Valenciana.

17.45 h - 19.30 h. Sessió «Estratègies empresarials per a l'èxit: especialització intel·ligent, innovació i cooperació»

Sala de Graus de la Facultat d'ADE, edifici 7J, 2a planta, Universitat Politècnica de València

Coordinadors: Isidre March, Catedràtic d'Organització d'Empreses – UV i Elies Seguí, professor de la UPV

Modera: Ana Garrido, cap d'economia de *La Razón* (Comunitat Valenciana)

- Roberto Parras, coordinador RIS3- CV
- Francisco Valls, controller de Bierwinkel
- Carlos Ramada, gerent de la companyia cervesera Zeta
- Rafael Juan, conseller delegat de Dulcesol

19.30 h - 19.45 h. Cloenda del Workshop

Sala de Graus de la Facultat d'ADE, edifici 7J, 2a planta, Universitat Politècnica de València

Amb la participació de:

- Director General d'Economia, Emprenedoria i Cooperativisme, Francisco Álvarez.
- Director Acadèmic de la Fundació Nexa, Elies Seguí.
- Degana de la Facultat d'ADE de la UPV, María del Mar Marín.

* La sessió prevista per al 19 d'octubre es va traslladar, lleugerament modificada, al 26 d'octubre a causa de les pluges intenses que hi va haver a la ciutat de València.

Premis i concurs

El III Workshop d'Economia Valenciana ha lliurat els premis Caixa Popular a les millors investigacions, presentades en el marc d'aquest fòrum organitzat per la Fundació Nexe, la Universitat de València i la Càtedra d'Economia Valenciana de la Universitat Politècnica de València.

Amb el lliurament dels premis Caixa Popular, que enguany compleixen la tercera edició, el Comitè Científic del Workshop aconsegueix el seu objectiu d'incentivar la qualitat de les investigacions acadèmiques sobre l'economia i l'empresa valenciana. El Premi Caixa Popular a la millor investigació està dotat amb 1.000 euros, i el Premi Caixa Popular a la millor comunicació d'un estudiant de doctorat està dotat amb 500 euros. En aquesta tercera edició, el premi ha recaigut per igual en tres investigadors.

«Análisis de la financiación autonómica y la atención a la dependencia de 2009 a 2015»

Autors: Guillem Rodrigo Callejón i Rafael Granell Pérez. Universitat de València.

«El possible impost valencià a les begudes ensucrades»

Autor: Pau Fayos Montagud. Universitat de València

«Spatial effect of debt: evidence from Valencian municipalities»

Autors: Maria Teresa Balaguer Coll i Mariya Ivanova Toneva. Universitat Jaume I

Per una altra banda, el servei de Promoció i Normalització Lingüística de la Universitat Politècnica de València va convocar el **III Concurs universitari als millors informes tècnics fets per estudiants** sobre el III Workshop d'Economia Valenciana, dotat amb un premi de 600 €. Les bases es poden consultar [en línia](#). La guanyadora va ser Irene Blasco Boluda.

Influència de la naturalesa de les dades en els estudis regionals. Una mirada al passat a la Comunitat Valenciana

M. Isabel López Rodríguez,^a Daniel G. Palací-López^b i Jesús Palací^c

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

La crisi econòmica en què s'ha vist submergida Espanya en els últims anys ha impactat, com era d'esperar, a l'economia de les llars. Aquest fet ha produït que els estudiosos del tema hagen centrat la seua atenció en les recerques sobre l'evolució de la desigualtat i la modelització tant dels Ingressos com de les Despeses. En aquest sentit, cal ressaltar que la informació empírica en la qual aquests s'han basat ha sigut, majoritàriament, la proporcionada per les Enquestes de Pressupostos Familiars (EPF). Com en qualsevol estudi evolutiu, es requereix una comparativa en la qual es pren com a referències les conclusions d'estudis previs que han fet ús de la mateixa font de dades. Ara bé, si es té en compte que el format disponible de les dades en les últimes dècades del segle XX va ser agregat en decils, i que en l'actualitat es disposa de les dades desagregades, cal qüestionar-se si el referent és adequat, açò és, si va haver-hi i en quin sentit una repercussió de la naturalesa de les dades en les conclusions que es van obtenir. La disponibilitat de les dades agregades i desagregats de les EPF de 1980-81 i 1990-91, corresponents als Ingressos i Despeses de les llars, tant de les províncies de Castelló, València i Alacant com de la mateixa Comunitat Valenciana en el seu conjunt, permetrà donar resposta a la pregunta plantejada.

Paraules clau: modelització, desigualtat, dades agregades, Dades desagregades, Comunitat Valenciana, fites de Gastwirth, índex de Gini.

a Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828617, Maria.I.Lopez@uv.es.

b Departament d'Estadística i I.O. Aplicades i Qualitat, Universitat Politècnica de València, València, Espanya, Dapalpe@gmail.com.

c Departament de Comunicació, Universidad Pontificia Comillas ICAI, Madrid, Espanya, Jpalaci@comillas.edu.

Influencia de la naturaleza de los datos en los estudios regionales. Una mirada al pasado en la Comunidad Valenciana

Mª Isabel López Rodríguez,^a Daniel G. Palací-López^b y Jesús Palací^c

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

La crisis económica en que se ha visto sumergida España en los últimos años ha impactado, como era de esperar, a la economía de los hogares. Este hecho ha producido que los estudiosos del tema hayan centrado su atención en las investigaciones acerca de la evolución de la desigualdad y la modelización tanto de los Ingresos como los Gastos. En este sentido, cabe resaltar que la información empírica en la que estos se han basado ha sido, mayoritariamente, la proporcionada por las Encuestas de Presupuestos Familiares (E.P.F.). Como en cualquier estudio evolutivo, se requiere una comparativa en la que se toma como referencias las conclusiones de estudios previos que han hecho uso de la misma fuente de datos. Ahora bien, si se tiene en cuenta que el formato disponible de los datos en las últimas décadas del siglo XX fue agregado en decilas, y que en la actualidad se dispone de los datos desagregados, cabe cuestionarse si el referente es adecuado, esto es, si hubo y en qué sentido una repercusión de la naturaleza de los datos en las conclusiones que se obtuvieron. La disponibilidad de los datos agregados y desagregados de las E.P.F. de 1980-81 y 1990-91, correspondientes a los Ingresos y Gastos de los hogares, tanto de las provincias de Castellón, Valencia y Alicante como de la propia Comunidad Valenciana en su conjunto, permitirá dar respuesta a la pregunta planteada.

Palabras clave: modelización, desigualdad, datos agregados, datos desagregados, Comunidad Valenciana, cotas de Gastwirth, índice de Gini.

a Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828617 Maria.I.Lopez@uv.es.

b Departament d'Estadística i I.O. Aplicades i Qualitat, Universitat Politècnica de València, València, Espanya, Dapalpe@gmail.com.

c Departament de Comunicació, Universidad Pontificia Comillas ICAI, Madrid, Espanya, Jpalaci@comillas.edu.

Influence of the nature of the data in regional studies. A look at passed in the Valencian Community

Mª Isabel López Rodríguez,^a Daniel G. Palací-López^b and Jesús Palací^c

October 18-19, 2018

ABSTRACT

The Valencian economy has experienced a delay relative to the Spanish average in the last half century. The delay of the income per capita reaches 12%. To overcome the delay, the transformation of the productive model has been proposed. The economic crisis in which Spain has been submerged in recent years has impacted, as expected, household economics. This fact has lead scholars in this field to focus their attention on investigating the evolution of inequality and the modelling of both household Income and the Expenditure. In this regard, it should be noted that the empirical information on which these studies have based their conclusions has been, mainly, that provided by the Family Budget Surveys (E.P.F.). As in any evolutionary study, a comparison is required in which the conclusions of previous studies that have made use of the same data source are taken as references. Because of this, and taking into account that the available format of the data corresponding to the last decades of the 20th century was arranged in deciles, while current data is made available disaggregated, assessing whether the referent is adequate, that is, if there was and in what sense an impact of the nature of the data in the conclusions that were obtained, may be a sensible course of action. The availability of aggregated and disaggregated data of the E.P.F. of 1980-81 and 1990-91, on household Income and Expenditure, both for the provinces of Castellón, Valencia and Alicante, as well as the Valencian Community as a whole, will allow to answer this question.

Key words: Modelling, Inequality, Aggregated Data, Disaggregated Data, Valencian Community, Gastwirth Levels, Gini Index.

a Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828617 Maria.I.Lopez@uv.es.

b Departament d'Estadística i I.O. Aplicades i Qualitat, Universitat Politècnica de València, València, Espanya, Dapalpe@gmail.com.

c Departament de Comunicació, Universidad Pontificia Comillas ICAI, Madrid, Espanya, Jpalaci@comillas.edu.

La Renda Valenciana d'Inclusió: efecte sobre la pobresa, la desigualtat i l'economia valenciana*

Rafael Granell Pérez,^a Amadeo Fuenmayor Fernández^b i Teresa Savall Morera^c

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

Recentment, la Comunitat Valenciana ha reformat la renda mínima d'inclusió existent al seu territori, instaurant l'anomenada Renda Valenciana d'Inclusió (RVI). En aquest treball fem una avaluació *ex ante* d'aquest programa, utilitzant tècniques de microsimulació a partir de microdades proporcionades per l'administració valenciana. Es realitza una descripció del nou programa respecte a l'anterior Renda Garantida de Ciutadania (RGC) que ha mostrat problemes d'esgotament, assenyalant les diferències més rellevants. A partir de les dades existents calculem el cost pressupostari estimat de la RVI, i els efectes d'aquest programa en termes de pobresa i desigualtat. Encara que la despesa s'incrementarà respecte a l'antiga RGC, els canvis en el disseny implicaran millores en termes de pobresa i desigualtat. Finalment, estimem l'impacte econòmic que es deriva de l'aplicació d'aquesta nova mesura. El seu impacte és rellevant en termes de producció i ocupació, destacant també el seu retorn impositiu.

Paraules clau: rendes mínimes, pobresa, desigualtat, impacte econòmic.

* Els autors agraeixen l'ajuda financera de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives. Generalitat Valenciana, CNME17/19-19/3.

a Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963828480; rafael.granell@uv.es.

b Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya); amadeo.fuenmayor@uv.es.

c Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya); teresa.savall@uv.es.

La Renta Valenciana de Inclusión: efecto sobre la pobreza, la desigualdad y la economía valenciana*

Rafael Granell Pérez,^a Amadeo Fuenmayor Fernández^b y Teresa Savall Morera^c

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

Recientemente, la Comunidad Valenciana ha reformado la renta mínima de inclusión existente en su territorio, instaurando la denominada Renta Valenciana de Inclusión (RVI). En este trabajo realizamos una evaluación ex-ante de este programa, utilizando técnicas de microsimulación a partir de microdatos proporcionados por la administración valenciana. Se realiza una descripción del nuevo programa respecto a la anterior Renta Garantizada de Ciudadanía (RGC) que ha mostrado problemas de agotamiento, señalando las diferencias más relevantes. A partir de los datos existentes calculamos el coste presupuestario estimado de la RVI, y los efectos de este programa en términos de pobreza y desigualdad. Aunque el gasto se incrementará respecto a la antigua RGC, los cambios en el diseño implicarán mejoras en términos de pobreza y desigualdad. Por último, estimamos el impacto económico que se deriva de la aplicación de esta nueva medida. Su impacto es relevante en términos de producción y empleo, destacando también su retorno impositivo.

Palabras clave: rentas mínimas, pobreza, desigualdad, impacto económico.

* Los autores agradecen la ayuda financiera de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives. Generalitat Valenciana, CNME17/19-19/3.

a Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963828480; rafael.granell@uv.es.

b Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya); amadeo.fuenmayor@uv.es.

c Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya); teresa.savall@uv.es.

Valencian Inclusion Income: poverty, inequality and economic effects*

Rafael Granell Pérez,^a Amadeo Fuenmayor Fernández^b and Teresa Savall Morera^c

October 18-19, 2018

ABSTRACT

Valencian Region has reformed the minimum inclusion income existing in its territory, establishing the so-called Valencian Inclusion Income. In this paper, we carry out an ex-ante evaluation of this program, using microsimulation techniques from microdata provided by the Valencian administration. We compare the new program with the previous Guaranteed Citizenship Income, which has shown problems of collapse, pointing out the most relevant differences. From the existing data, we estimate the budgetary cost of the new programme and its effects in terms of poverty and inequality. Although public spending will increase compared to the old program, the changes in the design will imply improvements in terms of poverty and inequality. Finally, we estimate the economic impact that results from the application of this new measure. Its impact is relevant in terms of production and employment, also highlighting its tax return.

Key words: minimum income, poverty, inequality, economic impact.

* The authors gratefully acknowledge the financial support of the Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives. Generalitat Valenciana, CNME17/19-19/3.

a Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963828480; rafael.granell@uv.es.

b Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya); amadeo.fuenmayor@uv.es.

c Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València (Espanya); teresa.savall@uv.es.

Modelització i evolució de la despesa familiar a escala regional en el període 2006-2016: cas de la Comunitat Valenciana

Mª Isabel López Rodríguez^a i Maja Barac^b

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

Un element de gran importància a l'hora de prendre decisions polítiques, tant a escala regional com nacional, és la identificació del model explicatiu de la renda. El seu coneixement facilita el disseny de polítiques que haurien de propiciar el benestar social. Aquest fet ha impulsat recerques en les quals el centre d'atenció s'ha fixat en la modelització de la renda, així com en la interpretació econòmica dels paràmetres del model proposat. En aquest sentit, el treball que es presenta pretén analitzar si models que van resultar vàlids per explicar les Despeses de les llars de la Comunitat Valenciana fa més de dues dècades resulten útils també en l'actualitat. L'estudi es completa realitzant una anàlisi de l'evolució de la desigualtat, així com dels nivells de vida de les llars. Amb açò es pretén conèixer fins a quin punt ha impactat la crisi econòmica en les llars. Per a açò se seleccionarà com a indicador de la desigualtat un dels paràmetres del model, de manera que el coneixement de la distribució del seu estimador màxim-versemblant permetrà elaborar un test d'hipòtesi que possibilita comparar desigualtats entre la Comunitat Valenciana i la resta de comunitats autònomes. En el cas de la Comunitat Valenciana, l'anàlisi de l'evolució de la desigualtat indica que, exceptuant el començament i la finalització del període analitzat (2006-2016), les llars s'han igualat en Despeses, i ho han fet a la baixa, és a dir, la despesa mitjana ha disminuït de forma generalitzada. D'altra banda, un estudi comparatiu amb la resta de comunitats autònomes situa a la Comunitat Valenciana en una situació més que millorable.

Paraules clau: Modelització, València, Comunitats Autònomes, Posicionament, Desigualtat, Evolució.

a Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828617 Maria.I.Lopez@uv.es.

b Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828127 Maja.Barac@uv.es.

Modelización y evolución del gasto familiar a nivel regional en el periodo 2006-2016: caso de la Comunidad Valenciana

Mª Isabel López Rodríguez^a y Maja Barac^b

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

Un elemento de gran importancia a la hora de tomar decisiones políticas, tanto a nivel regional como nacional, es la identificación del modelo explicativo de la renta. Su conocimiento facilita el diseño de políticas que deberían propiciar el bienestar social. Este hecho ha impulsado investigaciones en las que el centro de atención se ha fijado en la modelización de la renta, así como en la interpretación económica de los parámetros del modelo propuesto. En este sentido, el trabajo que se presenta pretende analizar si modelos que resultaron válidos para explicar los Gastos de los hogares de la Comunidad Valenciana hace más de dos décadas resultan útiles también en la actualidad. El estudio se completa realizando un análisis de la evolución de la desigualdad, así como de los niveles de vida de los hogares. Con ello se pretende conocer hasta qué punto ha impactado la crisis económica en los hogares. Para ello se seleccionará como indicador de la desigualdad uno de los parámetros del modelo, de manera que el conocimiento de la distribución de su estimador máximo-verosímil permitirá elaborar un test de hipótesis que posibilite comparar desigualdades entre la Comunidad Valenciana y el resto de Comunidades Autónomas. En el caso de la Comunidad Valenciana, el análisis de la evolución de la desigualdad indica que, exceptuando el comienzo y la finalización del periodo analizado (2006-2016), los hogares se han igualado en Gastos, y lo han hecho a la baja, esto es el gasto medio ha disminuido de forma generalizada. Por otra parte, un estudio comparativo con el resto de Comunidades Autónomas sitúa a la Comunidad Valenciana en una situación más que mejorable.

Palabras clave: Modelización, Valencia, Comunidades Autónomas, Posicionamiento, Desigualdad, Evolución.

a Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828617 Maria.I.Lopez@uv.es.

b Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828127 Maja.Barac@uv.es.

Modelling and evolution of family expenditure at the regional level in the period 2006-2016: case of the Valencian Community

Mª Isabel López Rodríguez^a and Maja Barac^b

October 18-19, 2018

ABSTRACT

Identifying the proper explanatory income model is of great importance when making political decisions, at both the regional and national levels. Knowing it facilitates designing policies aimed at promoting social welfare. This fact has prompted research whose focus has been both modelling the rent and interpreting the parameters of the proposed model from an economical point of view. In this sense, the present work aims at analysing whether models that were valid to explain Household Expenditures in the Valencian Community more than two decades ago are still useful today. The study is completed by analysing the evolution of inequality, as well as the living standards of households. The aim is to know the extent of the economic crisis' impact on households. To this end, one of the parameters of the model will be used as an indicator of inequality in such a way that, by knowing the distribution of its maximum-likelihood estimator, a hypothesis test can be carried out to compare inequalities between the Valencian Community and the rest of the Autonomous Communities. In the case of the Valencian Community, the analysis of the evolution of inequality indicates that, except at the beginning and end of the analysed period (2006-2016), households have been equalized in terms of their Expenses, which have decreased, i.e. the average expenditure has decreased overall. On the other hand, a comparative study with the rest of Autonomous Communities places the Valencian Community in a less than favourable situation.

Key words: modelling, Valencia, autonomous communities, positioning, inequality, evolution.

a Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828617 Maria.I.Lopez@uv.es.

b Departament d'Economia Aplicada/Facultat d'Economia, Universitat de València, València, (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, 46022 València. Telèfon: (+) 34 963828127 Maja.Barac@uv.es.

La desigualtat regional a Espanya (1860-2015) la Comunitat Valenciana en la cruïlla*

Daniel A. Tirado Fabregat,^a Julio Martínez-Galarraga^b i Alfonso Díez-Minguela^c

18-19 octubre de 2018

RESUM

En aquest treball s'ofereix nova evidència sobre l'evolució de l'economia valenciana al si de l'economia espanyola des dels inicis del procés de desenvolupament econòmic contemporani, a la segona meitat del segle XIX. És a dir, es presenta una visió de llarg termini i des d'una perspectiva comparada. D'aquesta es deriva que, des de la dècada dels 1990, la desigualtat econòmica regional a Espanya ha emprès una nova etapa d'avanç. A més, aquest creixement de la desigualtat territorial es presenta hui acompanyat per l'allunyament relatiu de dos grups de regions, que s'aglomeren a l'espai i al voltant d'un mateix nivell de renda. S'està dibuixant un mapa amb dues Espanyes. Una, relativament pobra, ocupa la llenca de terreny que recorre la península des del sud-est fins el nord-oest. L'altra, rica, situada al nord i al nord-est del país. La Comunitat Valenciana actua com a frontissa d'aquestes dues realitats i és per això que hui enfronta una cruïlla històrica

Paraules clau: desigualtat regional, història econòmica, comunitat valenciana, clústers.

* Els autors agraeixen l'ajuda financera del Ministerio de Economía y Competitividad Español, Projecte ECO2015-65049-C2-1-P i del Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE).

a Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963828230; Fax: (+) 34 963828249; daniel.tirado@uv.es.

b Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya); julio.martinez-galarraga@uv.es.

c Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya); alfonso.diez@uv.es.

La desigualdad regional en España (1860-2015): la Comunitat Valenciana en la encrucijada*

Daniel A. Tirado Fabregat,^a Julio Martínez-Galarraga^b y Alfonso Díez-Minguela^c

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

En este trabajo se ofrece nueva evidencia acerca de la evolución de la economía valenciana en el marco de la economía española desde los inicios del proceso de desarrollo económico contemporáneo, en la segunda mitad del siglo XIX. Es decir, se presenta una visión de largo plazo y desde una perspectiva comparada. De ella se deriva que, desde la década de los 1990, la desigualdad económica regional en España ha iniciado una nueva etapa de avance. Además, y esto es una novedad, este crecimiento de la desigualdad territorial se presenta hoy acompañado por el distanciamiento relativo de dos grupos de regiones, que se aglomeran en términos geográficos y de renta. Se está generando un mapa con dos Españas. Una, relativamente pobre, que ocupa una franja que recorre la península desde el Sudeste al Noroeste. Y una rica, situada al Norte y Nordeste del país. La Comunitat Valenciana actúa de bisagra entre estas dos realidades y enfrenta, por ello, una encrucijada histórica.

Palabras clave: desigualdad regional, historia económica, comunitat valenciana, clusters.

* Los autores agradecen la ayuda financiera de del Ministerio de Economía y Competitividad Español, Proyecto ECO2015-65049-C2-1-P y del Instituto Valenciano de Investigaciones Económicas (IVIE).

a Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963828230; Fax: (+) 34 963828249; daniel.tirado@uv.es.

b Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya); julio.martinez-galarraga@uv.es.

c Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya); alfonso.diez@uv.es.

Regional inequality in Spain (1860-2015). Valencia at the crossroads*

Daniel A. Tirado Fabregat,^a Julio Martínez-Galarraga^b & Alfonso Díez-Minguela^c

October 18-19, 2018

ABSTRACT

In this study, new evidence is provided on the evolution of the Valencian economy since the beginning of contemporary economic development, in the second half of the nineteenth century. That is to say, we present a long-term vision from a comparative perspective. In short, it is shown that, since the 1990s, regional economic inequality in Spain has begun a new phase in which the relative distance between territories is growing and, as a result, there appears to emerge a map with two Spains. One, relatively poor, occupying a strip across the Iberian Peninsula from the Southeast to the Northwest. Besides, a relatively rich one emerges in the Northeast. The Comunitat Valenciana lies in between these two scenarios and hence, it faces a historic crossroads.

Key words: regional inequality, economic history, Comunitat Valenciana, clusters.

* Authors gratefully acknowledge the financial support of the Ministerio de Economía y Competitividad Español, Proyecto ECO2015-65049-C2-1-P and Instituto Valenciano de Investigaciones Económicas (IVIE).

a Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963828230; Fax: (+) 34 963828249; daniel.tirado@uv.es.

b Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya); julio.martinez-galarraga@uv.es.

c Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya); alfonso.diez@uv.es.

Efectes espacials del deute: Evidència en els municipis valencians*

Maria Teresa Balaguer-Coll^a i Mariya Ivanova-Toneva^b

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

Aquest article analitza el deute dels governs locals tenint en compte la presència d'interaccions espacials entre els municipis veïns. Per a això s'utilitza una mostra 527 municipis de la Comunitat Valenciana i s'apliquen els models espacials S2SLS i Spatial lag. Els principals resultats obtinguts mostren l'existència d'autocorrelació espacial en el deute viu entre els municipis. Les variables gènere de l'alcalde, índex de subvencions i transferències rebudes i el període mitjà de pagament presenten efectes directes sobre el deute viu. Mentre que l'índex d'estalvi net, la població no activa, la renda local i la fortalesa política tenen efectes directes en el deute del municipi i efectes espacials indirectes en el deute dels municipis veïns.

Paraules clau: endeutament, ajuntaments, interaccions espacials.

* Els autors agraeixen l'ajuda financera del Ministeri de Economia (ECO2017-85746-P i ECO2017-88241-R), Universitat Jaume I (17I394-UJI-B2017-14) i Generalitat Valenciana (VALi +d ACIF/2016).

a Departament de Finances i Comptabilitat, Universitat Jaume I (Espanya). Adreça: Av. de Vicent Sos Baynat, s/n 12071, Castelló de la Plana. Telèfon: 964 728570; bcoll@uji.es.

b Departament de Finances i Comptabilitat, Universitat Jaume I (Espanya); mivanova@uji.es.

Efectos espaciales de la deuda: Evidencia en los municipios valencianos*

Maria Teresa Balaguer-Coll^a y Mariya Ivanova-Toneva^b

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

Este artículo analiza la deuda de los gobiernos locales teniendo en cuenta la presencia de interacciones espaciales entre los municipios vecinos. Para ello se utiliza una muestra de 527 municipios de la Comunidad Valenciana y se aplican los modelos espaciales S2SLS y Spatial lag. Los principales resultados obtenidos muestran la existencia de autocorrelación espacial en la deuda viva entre los municipios. Las variables género del alcalde, índice de subvenciones y transferencias recibidas y el periodo medio de pago presentan efectos directos sobre la deuda viva. Mientras que, el índice de ahorro neto, la población no activa, la renta local y la fortaleza política tienen efectos directos en la deuda del municipio y efectos espaciales indirectos en la deuda de los municipios vecinos.

Palabras clave: endeudamiento, ayuntamientos, interacciones espaciales.

* Los autores agradecen la ayuda financiera del Ministerio de Economía, Proyectos (ECO2017-85746-P y ECO2017-88241-R), la Universidad Jaume I 17I394-UJI-B2017-14 y la Generalitat Valenciana (VALi +d ACIF/2016).

a Departamento de Finanzas y Contabilidad, Universidad Jaume I (España). Dirección: Av. de Vicent Sos Baynat, s/n 12071, Castelló de la Plana. Teléfono: 964 728570; bcoll@uji.es.

b Departamento de Finanzas y Contabilidad, Universidad Jaume I (España); mivanova@uji.es.

Spatial effect of debt: Evidence from Valencian municipalities*

Maria Teresa Balaguer-Coll^a & Mariya Ivanova-Toneva^b

October 18-19, 2018

ABSTRACT

This article analyses the debt of local governments taking into account the presence of spatial interactions among neighbouring municipalities. To this end, the S2SLS and Spatial lag models were applied to a sample of 527 municipalities located in the Valencian Community (Spain). The main results reveal a spatial correlation in outstanding debt among municipalities. The gender of the mayor, the subsidy ratio and the average payment period have direct effects on outstanding debt. In turn, the net savings index, inactive population, local income and the strength of the ruling political party have indirect effects on the municipal debt and indirect spatial effects on the debt of the neighbouring municipalities.

Key words: debt, councils, spatial interactions.

* The authors gratefully acknowledge the financial support of the Spanish Ministry of Economy (ECO2017-85746-P; ECO2017-88241-R), Universitat Jaume I (17I394-UJI-B2017-14) and Generalitat Valenciana (VALi +d ACIF /2016).

a Department of Finance and Accounting, Universitat Jaume I (Spain). Address: Av. de Vicent Sos Baynat, s/n 12071, Castelló de la Plana. Phone: 964 728570; bcoll@uji.es.

b Department of Finance and Accounting, Universitat Jaume I (Spain); mivanova@uji.es.

País Valencià: anàlisis i alternatives

Daniel Peidro Julià^a

18-19 de octubre de 2018

RESUM

El present estudi pretén demostrar l'existència de certes potencialitats al País Valencià, les quals poden desenvolupar-se a través d'una sèrie de canvis estructurals que permeten a la comunitat autònoma aconseguir uns nivells de desenvolupament, en diferents àmbits, superiors als actualment registrats. Per això, farem una anàlisi econòmica del territori utilitzant un marc temporal que abaste des de l'any 2000 fins al 2015, per a poder observar: el context en què es troba el País Valencià, les possibles tendències perniciososes generades per la crisi econòmica, i per a trobar oportunitats que puguen funcionar com a base per a un sòlid desenvolupament territorial. Per tant, aquest estudi defensa l'existència de cert districtes industrials al País Valencià, els qual a través de certes polítiques puguen aconseguir arribar a un desenvolupament territorial profitós per a la comunitat autònoma. A més, aquest estudi pretén fer una anàlisi d'altres aspectes, com pot ser l'infrafinançament, ja que es considera que aquests elements són clau per a poder aconseguir un desenvolupament sòlid i diferenciador en el territori.

Paraules clau: País Valencià, desenvolupament territorial, anàlisi.

^a Universidad Complutense de Madrid (UCM) (Espanya). Adreça: Campus de Somosaguas s/n, 28223 Madrid. danipeid@ucm.es.

País Valencià: análisis y alternativas

Daniel Peidro Juliá^a

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

El presente estudio pretende demostrar la existencia de ciertas potencialidades en el País Valencià, las cuales pueden ser alcanzadas a través de una serie de cambios estructurales que permitan a la comunidad autónoma alcanzar unos niveles de desarrollo, en diferentes ámbitos, superiores a los actualmente registrados. Para ello, realizaremos un análisis económico del territorio utilizando un marco temporal que abarca desde el año 2000 hasta el año 2015, para poder observar: el contexto en que se encuentra el País Valencià, posibles tendencias perniciosas generadas por la crisis económica, y encontrar oportunidades que puedan funcionar como base para un sólido desarrollo territorial. Por lo tanto, dicho estudio defiende la existencia de ciertos distritos industriales en el País Valencià, los cuales a través de ciertas políticas pueden llevar a un desarrollo territorial provechoso para la comunidad autónoma. Además, este estudio pretende realizar un análisis de otros aspectos, como puede ser la infrafinanciación, ya que se considera que dichos elementos son clave para conseguir un desarrollo sólido y diferenciador en el territorio.

Palabras clave: País Valencià, desarrollo territorial, análisis.

^a [Universidad Complutense de Madrid \(UCM\) \(Spain\). Adress: Campus de Somosaguas s/n, 28223 Madrid. danipeid@ucm.es.](mailto:danipeid@ucm.es)

País Valencià: analysis and alternatives

Daniel Peidro Juliá^a

18-19 de octubre de 2018

ABSTRACT

This study aims to demonstrate the existence of certain potentialities in the País Valencià, which can be achieved through a series of structural changes that allow the autonomous community to reach higher levels of development in different areas. Therefore, we will perform an economic analysis of the territory using a time frame that covers from the year 2000 to the year 2015, to be able to observe: the Valencian economy, possible pernicious tendencies generated by the economic crisis, and fins opportunities that can work as a basis for a solid territorial development. Thus, this study defends the existence of certain clusters in País Valencià, which through certain policies can lead to a territorial development for the autonomous community. In addition, this study intends to carry out an analysis of other aspects, such as underfinancing, since it is considered that these elements are key to achieve a solid and differentiating development in the territory.

Key words: País Valencià, territorial development, analysis.

^a Universidad Complutense de Madrid (UCM) (Spain). Adress: Campus de Somosaguas s/n, 28223 Madrid. danipeid@ucm.es

Canvis en les intencions emprenedores: un estudi de cas longitudinal

Colin Donaldson,^a Joaquín Alegre Vidal^b i Francisco Liñán Alcalde^c

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

Estudis contemporanis han demostrat que la intenció emprenedora s'ha tornat cada vegada més popular. Aquesta atracció no és sorprenent i es basa en la creença que les intencions poden proporcionar la baula perduda per a la transmissió dels desitjos a l'acció, amb el potencial de crear valor social, cultural i econòmic. Dit això, mentre que el camp de l'emprenedoria és reconèixer la seua naturalesa dinàmica i processal inherent, no es pot dir el mateix de la intenció emprenedora. La variància i els enfocaments transversals del seu estudi són perfusos, que, si bé són altament influents, no poden proporcionar una explicació completa dels processos de pensament cognitiu que es duen a terme al llarg de tot el viatge emprenedor. De fet, les cognicions, a diferència dels trets, es caracteritzen per les seues característiques variables en el temps que poden variar a través de la dependència contextual pel que fa a la forma i la intensitat. Com a conseqüència, el document actual busca aplicar un marc de procés emergent, en la forma d'Assemblage Theory de Manuel DeLanda amb l'objectiu d'explicar amb més detall l'estabilitat de la intenció emprenedora. Per aconseguir això, s'empra un mètode d'estudi de cas longitudinal que investiga les transicions intencionals d'un empresari ubicat a la indústria de la construcció espanyola. Es fan servir mètodes de recollida de dades tant retrospectius com en temps real. Les troballes suggereixen que les intencions són, de fet, una construcció dinàmica que pot definir millor com un procés en el qual es produeixen diverses transicions de fase dependents d'elements individuals, contextuals i temporals.

Paraules clau: emprenedoria, intenció, longitudinal, estudi de cas, teoria d'acoblaments.

a Departament de Direcció d'Empreses Juan José Renau Piqueras', Universitat de València, Av. dels Tarongers, s/n. 46022 València; codo@alumni.uv.es.

b Departament de Direcció d'Empreses Juan José Renau Piqueras', Universitat de València, Av. dels Tarongers, s/n. 46022 València; joaquin.alegre@uv.es.

c Department of Marketing, Enterprise and Tourism, Lord Ashcroft Business School, Anglia Ruskin University (Regne Unit), flinan@us.es.

Cambios en las intenciones emprendedoras: un estudio de caso longitudinal

Colin Donaldson,^a Joaquín Alegre Vidal^b y Francisco Liñán Alcalde^c

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

Estudios contemporáneos han demostrado que la intención emprendedora se ha vuelto cada vez más popular. Esta atracción no es sorprendente y se basa en la creencia de que las intenciones pueden proporcionar el eslabón perdido para la transmisión de los deseos a la acción, con el potencial de crear valor social, cultural y económico. Dicho esto, mientras que el campo del emprendimiento es reconocer su naturaleza dinámica y procesal inherente, no se puede decir lo mismo de la intención emprendedora. La varianza y los enfoques transversales de su estudio son profusos, que, si bien son altamente influyentes, no pueden proporcionar una explicación completa de los procesos de pensamiento cognitivo que se llevan a cabo a lo largo de todo el viaje emprendedor. De hecho, las cogniciones, a diferencia de los rasgos, se caracterizan por sus características variables en el tiempo que pueden variar a través de la dependencia contextual en lo que respecta a la forma y la intensidad. Como consecuencia, el documento actual busca aplicar un marco de proceso emergente, en la forma de Assemblage Theory de Manuel DeLanda, con el objetivo de explicar con más detalle la estabilidad de la intención emprendedora. Para lograr esto, se emplea un método de estudio de caso longitudinal que investiga las transiciones intencionales de un empresario ubicado en la industria de la construcción española. Se emplean métodos de recolección de datos tanto retrospectivos como en tiempo real. Los hallazgos sugieren que las intenciones son, de hecho, una construcción dinámica que puede definirse mejor como un proceso en el que se producen varias transiciones de fase dependientes de elementos individuales, contextuales y temporales.

Palabras clave: Emprendimiento, intenciones, longitudinal, estudio de caso, teoría de ensamblajes.

a Departament de Direcció d'Empreses Juan José Renau Piqueras', Universitat de València, Av. dels Tarongers, s/n. 46022 València; codo@alumni.uv.es.

b Departament de Direcció d'Empreses Juan José Renau Piqueras', Universitat de València, Av. dels Tarongers, s/n. 46022 València; joaquin.alegre@uv.es.

c Dpto. de Marketing, Enterprise y Turismo, Lord Ashcroft Business School, Universidad de Anglia Ruskin (Reino Unido), flinan@us.es.

Changes in entrepreneurial intentions over time: A longitudinal case study in the Spanish construction industry

Colin Donaldson,^a Joaquín Alegre Vidal^b and Francisco Liñán Alcalde^c

October 18-19, 2018

ABSTRACT

Contemporary research has shown that entrepreneurial intentions have become increasingly popular, developing in close alignment with the general scholarly body of the entrepreneurship discipline as whole. This attraction is not surprising and is founded upon the belief that intentions can provide the missing link to the transmission of desires into action, with the potential to create social, cultural and economic value. That-being-said, whereas the field of entrepreneurship is acknowledging it's inherent dynamic and processual nature, the same cannot be said of entrepreneurial intent. Variance and cross-sectional approaches to its study are perfuse, which although highly influential cannot possibly provide complete explanation towards the cognitive thought processes that are enacted throughout the entrepreneurial journey in its entirety. Indeed, cognitions unlike traits are typified by their time-variant characteristics that may change through contextual dependence in regard to form and intensity. As consequence, the current paper seeks to apply an emerging process framework, in the form of Manuel DeLanda's Assemblage Theory, in ambition to further explicate the stability of entrepreneurial intent. To achieve this, a longitudinal case study method is employed which investigates intentional transitions of an entrepreneur located within the Spanish construction industry. Both retrospective and real-time data collection methods are employed. Findings suggest that, intentions are indeed a dynamic construct that may be better defined as a process in which a number of phase transitions occur dependent on individual, contextual and temporal elements.

Key words: Entrepreneurship, Intentions, Longitudinal, Case Study, Assemblage Theory.

a Department of Business Management 'Juan José Renau Piqueras', University of Valencia, Av. de los Naranjos, s/n. 46022 Valencia, Spain; codo@alumni.uv.es.

b Department of Business Management 'Juan José Renau Piqueras', University of Valencia, Av. de los Naranjos, s/n. 46022 Valencia, Spain; joaquin.alegre@uv.es.

c Department of Marketing, Enterprise and Tourism, Lord Ashcroft Business School, University of Anglia Ruskin (United Kingdom), flinan@us.es.

La integració del turisme en el Parc Natural del Túria. Una avaluació de la ISO 18065:2016 des de la mirada dels actors locals*

A. Martínez^a

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

Aquest treball de recerca està centrat en la integració de l'activitat turística dins del Parc Natural del Riu Túria i la percepció que tenen els agents/actors involucrats, siguin públics o privats, amb competències sobre el parc natural o sense elles, sobre aquest tema. A més, incidir en la normalització de l'activitat turística dins del Parc Natural del Túria i els seus espais públics o turístics, per a açò s'ha pres com a referència la Norma ISO 18.065: Serveis Turístics per a l'ús públic prestats per l'ens gestor de l'espai natural protegit i la necessitat d'establir aquesta norma, per part de l'ens gestor del dins del Parc Natural del Túria. Aquesta recerca, ha tingut en compte les diferents dimensions que influeixen en la integració del turisme dins d'un parc natural. Parc natural que té com a objectiu principal la conservació de la biodiversitat i estat dins de la seua delimitació territorial. Les dimensions que s'han tingut en compte són: la gestió i conservació, l'ús públic, l'ús turístic, la demanda turística i la relació entre actors o agents relacionats amb el Parc Natural. Per a açò s'han utilitzat les següents tècniques: la realització d'una enquesta i una sèrie d'entrevistes als agents relacionats, d'alguna manera, amb la gestió del Parc Natural del Túria. Dels resultats obtinguts, podem concloure que existeix entre els actors una percepció favorable cap a la integració del turisme i l'engegada d'una ISO, ja que veuen en la Norma un instrument d'organització i planificació la qual estableix uns requisits, protocols i procediments que totes les parts implicades han de complir tots per igual, a pesar que actualment la implantació de l'ISO 18065 no és factible a causa dels requisits de la mateixa norma.

Paraules clau: turisme, parc natural, Túria, conservació, integració, ús públic, agents, ISO.

* L'autor agraeix a totes les persones que han col·laborat perquè aquest treball haja sigut possible.

a Ángel Martínez. Màster en Direcció i Planificació del Turisme. Universitat de València. angelmargarvlc@gmail.com.

La integración del turismo en el parque natural del Turia. Una evaluación de la ISO 18065:2016 desde la mirada de los actores locales*

A. Martínez^a

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

Este trabajo de investigación está centrado en la integración de la actividad turística dentro del Parque Natural del Río Turia y la percepción que tienen los agentes/actores involucrados, sean públicos o privados, con competencias sobre el parque natural o sin ellas, sobre este tema. Además, incidir en la normalización de la actividad turística dentro del Parque Natural del Turia y sus espacios públicos o turísticos, para lo cual se ha tomado como referencia la Norma ISO 18.065: Servicios Turísticos para el uso público prestados por el ente gestor del espacio natural protegido y la necesidad de establecer dicha norma, por parte del ente gestor del dentro del Parque Natural del Turia. Esta investigación, ha tenido en cuenta las diferentes dimensiones que influyen en la integración del turismo dentro de un parque natural. Parque natural que tiene como objetivo principal la conservación de la biodiversidad y estado dentro de su delimitación territorial. Las dimensiones que se han tenido en cuenta son: la gestión y conservación, el uso público, el uso turístico, la demanda turística y la relación entre actores o agentes relacionados con el Parque Natural. Para lo cual se han utilizado las siguientes técnicas: la realización de una encuesta y una serie de entrevistas a los agentes relacionados, de alguna manera, con la gestión del Parque Natural del Turia. De los resultados obtenidos, podemos concluir que existe entre los actores una percepción favorable hacia la integración del turismo y la puesta en marcha de una ISO, ya que ven en la Norma un instrumento de organización y planificación la cual establece unos requisitos, protocolos y procedimientos que todos las partes implicadas han de cumplir por todos por igual, a pesar de que actualmente la implantación de la ISO 18065 no es factible debido los requisitos de la propia norma.

Palabras clave: turismo, parque natural, Turia, conservación, integración, uso público, agentes, ISO.

*El autor agradece a todas las personas que han colaborado para que este trabajo haya sido posible.

a Ángel Martínez. Máster en Dirección y Planificación del Turismo. Universitat de València, angelmargarvlc@gmail.com.

The integration of tourism in the Turia Natural Park. An evaluation of ISO 18065:2016 from the point of view of local actors

A. Martínez^a

October 18-19, 2018

ABSTRACT

This research work focuses on the integration of tourism activity within the Turia River Natural Park and the perception of the agents/actors involved, whether public or private, with or without powers over the natural park, on this subject. In addition, to influence the normalization of tourist activity within the Turia Natural Park and its public or tourist spaces, for which ISO 18.065: Tourist Services for public use provided by the managing body of the protected natural space has been taken as a reference, and the need to establish such a standard by the managing body of the Turia Natural Park. This research has taken into account the different dimensions that influence the integration of tourism within a natural park. A natural park whose main objective is the conservation of biodiversity and its status within its territorial delimitation. The dimensions that have been taken into account are: management and conservation, public use, tourist use, tourist demand and the relationship between actors or agents related to the Natural Park. The following techniques have been used: a survey and a series of interviews with the agents related, in some way, to the management of the Turia Natural Park. From the results obtained, we can conclude that there is a favourable perception among the actors towards the integration of tourism and the implementation of an ISO, since they see in the Standard an instrument of organisation and planning which establishes requirements, protocols and procedures that all parties involved must comply with equally, despite the fact that currently the implementation of ISO 18065 is not feasible due to the requirements of the standard itself.

Key words: Tourism, Turia Natural Park, conservation, integration, public use, agents, ISO.

* The author thanks all the people who have collaborated to make this work possible.

^a Ángel Martínez. Master's Degree in Tourism Management and Planning. University of Valencia, angelmar-garvlc@gmail.com

Proposta de desenvolupament i posada en valor del ramal de la Via Augusta als municipis d'Oliva, Piles, Miramar, Guardamar i Daimús a la comarca de la Safor.

Pau Pérez Ledo i Francesc Roma Torres Bataller

18 d'octubre de 2018

AGRAÏMENTS

A Josep Maria Ferrairó, per la seua tasca de recerca i treball de camp conjunt i fotografies, a Pau Pérez Ledo pel seu suport i coneixements en matèria turística, a Lourdes Canos per la seua ajuda sempre que ho he necessitat i al meu pare Francisco Román Torres Climent per la seua tasca de recuperació del patrimoni del País Valencià i per la seua dedicació i amor a la terra.

RESUM

El present treball és un estudi que pretén recuperar la memòria d'un patrimoni a vegades oblidat i a vegades abandonat d'un camí utilitzat des de temps antics i a més a més crear un projecte que permeta la millora dels elements que convé preservar per a futures generacions.

Es per això que vull donar a conèixer que l'època romana i àrab van tindre incidència en les cinc localitats per on passa el ramal de la Via Augusta i que existeix la possibilitat d'actuacions amb la creació d'una ruta turística que dinamitze i diversifique l'oferta.

La creació d'aquest projecte pretén fer una anàlisi per a l'explotació turística del ramal de la Via Augusta des de la desembocadura del riu Serpis fins a la localitat d'Oliva promovent un turisme cultural i recreatiu sostenible. Vull descriure els recursos culturals i paisatgístics mitjançant la creació d'un inventari del patrimoni existent, dissenyar una ruta i posar en valor un camí que ha estat utilitzat des de temps antics, al seu pas per les localitats de Piles, Miramar, Guardamar i Daimús.

Una vegada estudiades les característiques del camí, es procedirà al disseny del producte que permeta la valoració i millora d'un patrimoni que ha caigut en l'oblit i que vull rescatar i redescobrir. Amb el disseny d'un projecte intentarem donar un impuls per a dinamitzar i diversificar l'oferta d'aquestes petites poblacions costaneres, atraure visitants als nuclis urbans, generar alternatives diferents de turisme i promoure un turisme sostenible.

Paraules clau: diferenciació, dinamització turística, inventari de recursos, viabilitat, ruta turística

Propuesta de desarrollo y puesta en valor del ramal de la Vía Augusta en los municipios de Oliva, Piles, Miramar, Guardamar y Daimús en la comarca de la Safor.

Pau Pérez Ledo y Francesc Roma Torres Bataller

18 de octubre de 2018

AGRADECIMIENTOS

“A Josep Maria Ferrairó, por su tarea de búsqueda y trabajo de campo conjunto y fotografías, a Paz Pérez Ledo por su apoyo y conocimientos en materia turística, a Lourdes Canos por su ayuda siempre que la he necesitado y a mi padre Francisco Román Torres Climent por su tarea de recuperación del patrimonio del País Valenciano y por su dedicación y amor a la tierra.

RESUMEN

El presente trabajo es un estudio que pretende recuperar la memoria de un patrimonio a veces olvidado y a veces abandonado de un camino utilizado desde tiempo antiguos y a mes a mes crear un proyecto a que permita la mejora de los elementos que conviene preservar para futuras generaciones. Se por eso que quiero dar a conocer que la época romana y árabe tuvieron incidencia en las cinco localidades por donde pasa el ramal de la Vía Augusta y que existe la posibilidad de actuaciones con la creación de una ruta turística que dinamice y diversifique la oferta.

La creación de este proyecto pretende hacer un análisis para la explotación turística del ramal de la Vía Augusta desde la desembocadura del río Serpis hasta la localidad de Oliva, promoviendo un turismo cultural y recreativo sostenible. Quiero describir los recursos culturales y paisajísticos mediante la creación de un inventario del patrimonio existente, diseñar una ruta y poner en valor un camino que ha sido utilizado desde tiempo antiguos, a su paso por las localidades de Piles, Miramar, Guardamar y Daimús. Una vez estudiadas las características del camino, se procederá al diseño del producto que permita la puesta en valor y mejora del patrimonio que ha caído en el olvido y que quiero rescatar y redescubrir. Con el diseño de este proyecto intentaremos dar un impulso para dinamizar y diversificar la oferta de estas pequeñas poblaciones costeras, atraer visitantes a los núcleos urbanos, generar alternativas diferentes de turismo y promover un turismo sostenible

Palabras clave: diferenciación, dinamización turística, inventario de recursos, viabilidad, ruta turística.

Proposal for the development and enhancement of the Vía Augusta branch line in the municipalities of Oliva, Piles, Miramar, Guardamar and Daimús in the Safor region.

Pau Pérez Ledo & Francesc Roma Torres Bataller

October 05, 2018

THANKS

To Josep Maria Ferrairó, for his task of research and joint field work and photography's, to Paz Pérez Ledo for his support and knowledge in tourism, to Lourdes Canos for his help whenever I needed it and to my father Francisco Román Torres Climent for his task of recovering the heritage of the Valencian Country and for his dedication and love of the land.

ABSTRACT

The present work is a study that aims to recover the memory of a heritage sometimes forgotten and sometimes abandoned from a path used since ancient times and month after month to create a project that allows the improvement of the elements that should be preserved for future generations. That is why I want to make known that the Roman and Arab times had an impact on the five locations where the branch of the Vía Augusta passes and that there is the possibility of actions with the creation of a tourist route that dynamics and diversifies the offer.

The creation of this project wants to describe the cultural and natural resources of the analysed path.

The main objective revolves about the enhancement of this old road that has is being used since ancient times, passing through the towns of Piles, Miramar, Guardamar and Daimús as well as the creation of a project of improvement.

Through tools of diffusion, we want to make known to the agents involved in tourism and tourists, a heritage that has fallen into oblivion; therefore, we must to rescue it to allow the future generations to know their nearby heritage.

Once studied the characteristics, we are going to start the design of a project.

We will try to diversify the offer of these small coastal towns, attract visitors to urban centres, generate different tourism alternatives and promote sustainable tourism.

Key words: differentiation, tourism dynamisation, resource inventory, tourist route, viability.

Anàlisi del finançament autonòmic i l'atenció a la dependència, 2009 a 2015

Guillem Rodrigo Callejón^a i Rafael Granell Pérez^b

18 d'octubre de 2018

RESUM

L'actual sistema de finançament autonòmic (Llei 22/2009) ha mostrat la seua incapacitat per generar una equidistribució de recursos per habitant ajustat i de garantir el manteniment de cert equilibri vertical entre administracions. Del conjunt de serveis que es tenen en compte en el sistema a l'hora de repartir finançament entre administracions, es troben els anomenats serveis públics fonamentals. No obstant això, el finançament d'algun d'aquests serveis no està completament internalitzat.

Aquest és el cas del finançament de la Llei de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les persones en situació de Dependència (Llei 39/2006), les fonts de finançament públiques del qual sorgeixen directament de l'Administració General de l'Estat i de les Comunitats Autònomes.

La part de finançament corresponent a les autonomies està parcialment contemplada al sistema de finançament autonòmic, ja que existeixen uns recursos addicionals relacionats amb l'atenció a la dependència.

Durant el període analitzat (2009 a 2015), han existit nombroses modificacions en el finançament que han afectat l'equilibri vertical, carregant a les autonomies amb gran part dels costos derivats de la prestació d'aquest servei públic fonamental.

A més, el finançament de l'atenció a la dependència no ha estat uniforme al llarg del territori, com tampoc ho ha estat la implantació dels serveis derivats d'aquesta atenció, originant fortes asimetries horitzontals.

Per a estudiar aquests problemes, es procedeix a recollir l'escassa i dispersa informació existent sobre les fonts de finançament públiques del Sistema per a l'Autonomia personal i Atenció a la Dependència. Posteriorment, es duu a terme una comparació entre l'aportació autonòmica i els recursos introduïts en el sistema de finançament autonòmic relacionats amb aquests serveis, observant la seua insuficiència.

Aquesta insuficiència no ha estat igual per a les diferents comunitats durant el període analitzat, ja que existeixen autonomies que han obtingut un finançament addicional (calculat sobre la base de variables relacionades amb l'atenció a la dependència) que no ha estat destinada a finançar els costos derivats de l'atenció a la dependència, mentre d'altres han s'han vist forçades a fer un esforç per prestar uns serveis d'acord a la mitjana de l'estat espanyol.

Paraules clau: economia pública, finançament autonòmic, llei de dependència.

a Universitat de València; guillem.rodrido@gmail.com.

b Departament d'Economia Aplicada, Universitat de València; rafael.granell@uv.es.

Análisis de la financiación autonómica y la atención a la dependencia, 2009 a 2015

Guillem Rodrigo Callejón^a y Rafael Granell Pérez^b

18 de octubre de 2018

RESUMEN

El actual sistema de financiación autonómico (Ley 22/2009) ha mostrado su incapacidad para generar una equidistribución de recursos por habitante ajustado y de garantizar el mantenimiento de cierto equilibrio vertical entre administraciones. Del conjunto de servicios que se tienen en cuenta en el sistema a la hora de repartir financiación entre administraciones, se encuentran los llamados servicios públicos fundamentales. Sin embargo, la financiación de algunos de estos servicios no está completamente internalizada.

Este es el caso de la financiación de la Ley de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de Dependencia (Ley 39/2006), cuyas fuentes de financiación públicas surgen directamente de la Administración General del Estado y de las Comunidades Autónomas.

La parte de financiación correspondiente a las autonomías está parcialmente contemplada en el sistema de financiación autonómico, puesto que existen unos recursos adicionales relacionados con la atención a la dependencia.

A lo largo del periodo analizado (2009 a 2015), han existido numerosas modificaciones en la financiación que han afectado al equilibrio vertical, cargando a las autonomías con gran parte de los costes derivados de la prestación de este servicio público fundamental.

Además, la financiación de la atención a la dependencia no ha sido uniforme a lo largo del territorio, como tampoco lo ha sido la implantación de los servicios derivados de esta atención, originando fuertes asimetrías horizontales.

Con tal de estudiar estos problemas, se procede a recolectar la escasa y dispersa información existente sobre las fuentes de financiación públicas del Sistema para la Autonomía personal y Atención a la Dependencia. Posteriormente, se realiza una comparación entre la aportación autonómica y los recursos introducidos en el sistema de financiación autonómica relacionados con dichos servicios, observando la insuficiencia de los mismos.

Esta insuficiencia no ha sido uniforme para las distintas comunidades durante el periodo analizado, puesto que existen autonomías que han obtenido una financiación adicional (calculada en base a variables relacionadas con la atención a la dependencia) que no ha sido destinada a financiar los costes derivados de la atención a la dependencia, mientras otras han tenido que realizar un esfuerzo para prestar unos servicios en consonancia a la media del estado español.

Palabras clave: economía pública, financiación autonómica, ley de dependencia.

a Universitat de València; guillem.rodrido@gmail.com.

b Departamento de Economía Aplicada, Universitat de València; rafael.granell@uv.es.

Analysis of regional financing and attention to dependence, 2009 to 2015

Guillem Rodrigo Callejón^a & Rafael Granell Pérez^b

October 18, 2018

ABSTRACT

The current regional financing system (Law 22/2009) has shown its inability to generate an equidistribution of resources per adjusted inhabitant and to ensure the maintenance of a certain vertical balance between administrations. Of the set of services that are taken into account in the system when it comes to distributing financing between administrations, there are the so-called fundamental public services. However, the financing of some of these services is not completely internalized.

This is the case of the financing of the Law for the Promotion of Personal Autonomy and Care for People in Situations of Dependency (Law 39/2006), whose public funding sources arise directly from the General Administration of the State and the Autonomous Communities.

The part of financing corresponding to the autonomies is partially contemplated in the regional financing system, since there are additional resources related to dependency care.

Throughout the period analysed (2009 to 2015), there have been numerous changes in financing that have affected the vertical balance, burdening the autonomies with a large part of the costs derived from the provision of this fundamental public service.

In addition, the financing of dependency care has not been uniform throughout the territory, nor has the implementation of services derived from this care, resulting in strong horizontal asymmetries.

In order to study these problems, we proceed to collect the scarce and scattered information on the sources of public funding of the System for Personal Autonomy and Care for Dependency. Subsequently, a comparison is made between the regional contribution and the resources introduced in the regional financing system related to these services, observing the inadequacy of the same.

This insufficiency has not been uniform for the different communities during the analysed period, since there are autonomies that have obtained additional financing (calculated on the basis of variables related to care for dependence) that has not been allocated to finance the costs derived from attention to dependence, while others have had to make an effort to provide services in line with the average of the Spanish state.

Key words: public economics, autonomic financing, dependency law, public expenditure.

a Universitat de València; guillem.rodrido@gmail.com.

b Department of Applied Economics, Universitat de València; rafael.granell@uv.es.

L'endarreriment econòmic valencià*

A. F. Cubel-Montesinos,^a María José Murgui-García^b i J. Ramón Ruiz-Tamarit^c

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

L'economia valenciana ha experimentat un endarreriment relatiu respecte a l'economia espanyola en l'últim mig segle. El desfasament de la renda per càpita arriba al 12%. Per a superar aquest problema s'ha proposat la transformació del model productiu.

Però, el model productiu o estructura productiva d'una economia no és la causa sinó una conseqüència del model de creixement adoptat per eixa economia. Allò que realment determina les diferències d'unes economies respecte a unes altres, en termes de creixement de la renda per càpita, no és la diferent estructura per sectors o branques de producció, sinó la distinta base de capital sobre la qual s'assenta el seu creixement econòmic. És a dir, el que importa és la composició i les intensitats relatives de les diferents classes capital emprat com a factors de producció: físic (fix productiu), tecnològic (coneixement, idees), públic (infraestructures), humà (qualificacions, salut), natural (recursos mediambientals), i social (institucions).

La configuració dinàmica del model productiu és el resultat endogen de la interacció dinàmica entre les característiques dels agents econòmics que conformen cada economia, les dotacions relatives dels tipus de capital que juguen el rol de motor del creixement, i el sistema d'incentius junt amb les regles del joc vigents. Segons aquest enfocament, és important caracteritzar les economies en funció de la distinta base de creixement, i no tant a partir de la distinta estructura sectorial i empresarial o de la composició de la producció.

La nostra aproximació considera el model estàndard de creixement endogen amb dos sectors diferenciats, encara que verticalment integrats. Un sector de béns de demanda final que es poden assignar al consum o a la inversió en capital físic, i un sector que produeix un altre factor capital que s'utilitza com input en el sector final junt amb el capital físic. Aquest segon sector és un generador potencial de creixement sostingut en el llarg termini. Per tal d'estudiar diferents economies amb motors del creixement diferenciats ens remetem a dues modelitzacions alternatives, en una el segon sector produeix l'input capital humà mitjançant l'educació i en l'altra explota el capital natural com un input renovable.

Paraules clau: capital humà i natural, creixement endogen, eficiència, sectors productius.

* Els autors agraeixen l'ajuda financera de l'ERDF. Els autors agraeixen l'ajuda dels Belgian Research Programmes ARC on Sustainability així com l'ajuda financera del Ministerio de Economía y Competitividad Español, Projectes ECO2015-65049-C2-1-P i ECO2016-76818-C3-3-P. Els autors agraeixen l'ajuda financera de la Generalitat Valenciana PROMETEO/2016/097.

a Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963828244; Fax: (+) 34 963828249; antonio.cubel@uv.es.

b Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya); maria.j.murgui@uv.es.

c Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Espanya), i Departament d'Economia IRES, Université Catholique de Louvain (Bèlgica); ramon.ruiz@uv.es.

El atraso económico valenciano*

A. F. Cubel-Montesinos,^a María José Murgui-García^b y J. Ramón Ruiz-Tamarit^c

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

La economía valenciana ha experimentado un atraso relativo respecto a la economía española en el último medio siglo. El desfase de la renta per cápita alcanza el 12%. Para superar este problema se ha propuesto la transformación del modelo productivo.

Pero el modelo productivo o estructura productiva de una economía no es la causa sino una consecuencia del modelo de crecimiento adoptado por esa economía. Lo que realmente determina las diferencias entre las economías, en términos de crecimiento de la renta per cápita, no es la diferente estructura por sectores o ramas de producción, sino la distinta base de capital sobre la que se asienta su crecimiento económico. Es decir, lo que importa es la composición e intensidades relativas de los distintos tipos de capital empleados como factores de producción: físico (fijo productivo), tecnológico (conocimiento, ideas), público (infraestructuras), humano (cualificaciones, salud), natural (recursos medioambientales), y social (instituciones).

La configuración dinámica del modelo productivo es el resultado endógeno de la interacción dinámica entre las características de los agentes económicos que conforman cada economía, las dotaciones relativas de los tipos de capital que desempeñan el rol de motor del crecimiento, y el sistema de incentivos junto con las reglas del juego vigentes. Según este enfoque es importante caracterizar las economías en función de su distinta base de crecimiento, y no tanto a partir de su distinta estructura sectorial y empresarial o de la composición de la producción.

Nuestra aproximación considera el modelo estándar de crecimiento endógeno con dos sectores diferenciados, aunque verticalmente integrados. Un sector de bienes de demanda final que se pueden asignar al consumo o a la inversión en capital físico, y un sector que produce otro factor capital que se usa como input en el sector final junto con el capital físico. Este segundo sector es un generador potencial de crecimiento sostenido en el largo plazo. Para estudiar diferentes economías con motores del crecimiento diferenciados nos remitimos a dos modelizaciones alternativas, en una el segundo sector produce el input capital humano por medio de la educación y en la otra explota el capital natural como un input renovable.

Palabras clave: capital humano y natural, crecimiento endógeno, eficiencia, sectores productivos.

* Los autores agradecen la ayuda financiera del ERDF. Los autores agradecen el apoyo de los Belgian research programmes ARC on Sustainability así como la ayuda financiera del Ministerio de Economía y Competitividad Español, Proyectos ECO2015-65049-C2-1-P y ECO2016-76818-C3-3-P. Los autores agradecen la ayuda financiera de la Generalitat Valenciana PROMETEO/2016/097.

a Departamento de Análisis Económico, Universitat de València (España). Dirección: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Teléfono: (+) 34 963828244; Fax: (+) 34 963828249; antonio.cubel@uv.es.

b Departamento de Análisis Económico, Universitat de València (España); maria.j.murgui@uv.es.

c Departamento de Análisis Económico, Universitat de València (España), y Departamento de Economía IRES, Université Catholique de Louvain (Belgium); ramon.ruiz@uv.es.

The Valencian economic backwardness*

A. F. Cubel-Montesinos,^a María José Murgui-García^b and J. Ramón Ruiz-Tamarit^c

October 18-19, 2018

ABSTRACT

The Valencian economy has experienced a delay relative to the Spanish average in the last half century. The delay of the income per capita reaches 12%. To overcome the delay, the transformation of the productive model has been proposed.

But the productive model or productive structure of an economy is not the cause but a consequence of the growth model adopted by that economy. What really determines the differences between the economies, in terms of per capita income growth, is not the different structure by sectors or branches of production, but the different capital base on which their economic growth is based. That is, what matters is the composition and relative intensities of the different types of capital used as factors of production: physical (fixed production), technological (knowledge, ideas), public (infrastructure), human (qualifications, health), natural (environmental resources), and social (institutions).

The dynamic configuration of the productive model is the endogenous result of the dynamic interaction between the characteristics of the economic agents that make up each economy, the relative endowments of the types of capital that play the role of the engine of growth, and the incentive system together with the rules of the game in force. According to this approach, it is important to characterize economies according to their different growth base, and not so much from their different sectoral and business structure or from the composition of production.

Our approach considers the standard model of endogenous growth with two distinct sectors, vertically integrated. A sector of final demand goods that can be assigned to consumption or investment in physical capital, and a sector that produces another capital factor that is used as an input in the final sector along with physical capital. This second sector is a potential generator of sustained growth in the long term. To study different economies with different growth engines we refer to two alternative models, in one the second sector produces the human capital input through education and in the other exploits natural capital as a renewable input.

Key words: efficiency, endogenous growth, human and natural capital, productive sectors.

* The authors gratefully acknowledge the financial support of the ERDF. The authors acknowledge the support of the Belgian research programmes ARC on Sustainability as well as the financial support from the Spanish Ministerio de Economía y Competitividad, Projects ECO2015-65049-C2-1-P and ECO2016-76818-C3-3-P. The authors acknowledge the financial support from the Generalitat Valenciana PROMETEO/2016/097.

a Department of Economic Analysis, Universitat de València (Spain). Address: Facultat d'Economia, Av. dels Tarongers s/n, E-46022 València. Phone: (+) 34 963828244; Fax: (+) 34 963828249; antonio.cubel@uv.es.

b Department of Economic Analysis, Universitat de València (Spain); maria.j.murgui@uv.es.

c Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Spain), and Department of Economics IRES, Université Catholique de Louvain (Belgium); ramon.ruiz@uv.es.

Què fa Zara en el meu clúster? Desplegant l'accés de les multinacionals al coneixement tàcit local mitjançant estratègies de reclutament*

José Luis Hervás Oliver,^a José Antonio Belso Martínez^b

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

L'objectiu consisteix a desplegar com les multinacionals accedeixen a les piscines laborals locals dels MID (Districte Industrial de Marshall), com a forma eficaç de proveir coneixements tàcits locals per a la creació de capacitats locals. Centrant-se en l'estratègia de reclutament i col·locació de ZARA al mercat de calçat Vinalopó MID a Espanya per a la creació de competències en la indústria del calçat, complementant la seua experiència de roba, aquest estudi explora com i quines multinacionals aprenen dels MID. Aquest estudi mostra empíricament un procés de reclutament destinat a accedir a fonts locals de coneixement, especialment aquelles que constitueixen l'avantatge competitiu del clúster focal, obtenint coneixements locals reclutant principalment treballadors locals amb forts llaços socials i coneixements tàcits dels millors locals (dedicats al calçat) empreses. Els resultats contribueixen a mantenir obert la "caixa negra" de multinacionals en clústers.

Paraules clau: Multinacionals, calçat, estratègies de reclutament, clúster.

* Els autors agraeixen l'ajuda financera de la Càtedra del Calçat de la Universitat Miguel Hernández.

a Departament d'Organització d'Empreses, Universitat Politècnica de València (Espanya). Adreça: Facultat d'Administració i Direcció d'Empreses, Camí de Vera s/n, E-46022 València. Telèfon: (+) 34 963877000; jose.hervas@omp.upv.es.

b Departament d'Estudis Econòmics i Financiers, Universitat Miguel Hernandez (Espanya); Adreça: Edifici La Galia, Av. de la Universitat s/n, E-03202 Elx. Telèfon: (+) 34 966658918; jbelso@umh.es.

¿Qué está haciendo Zara en mi grupo? Desplegando el acceso de las multinacionales al conocimiento tácito local a través de estrategias de reclutamiento*

José Luis Hervás Oliver,^a José Antonio Belso Martínez^b

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

El objetivo consiste en desplegar cómo las multinacionales acceden a grupos de trabajo locales en MID (Distrito Industrial de Marshall), como una forma efectiva de obtener conocimiento tácito local para desarrollar las capacidades locales. Centrándose en la estrategia de colocación y colocación de ZARA en el MID de calzado Vinalopó en España para la creación de competencias en la industria del calzado, complementando su experiencia en vestimenta, este estudio explora cómo y qué las multinacionales aprenden de los MID. Este estudio muestra empíricamente un proceso de reclutamiento dirigido al acceso a fuentes locales de conocimiento, especialmente aquellas que constituyen la ventaja competitiva del clúster focal, obteniendo conocimiento local al reclutar principalmente trabajadores locales con altos lazos sociales y conocimiento tácito del mejor local (dedicado al calzado) empresas. Los resultados contribuyen a seguir abriendo la “caja negra” de las multinacionales en clústers.

Palabras clave: Multinacionales, calzado, estrategias de reclutamiento, clúster.

* Los autores agradecen la ayuda financiera de la Cátedra Institucional del Calzado de la Universidad Miguel Hernández.

a Facultad de Administración y Dirección de Empresas, Camino de Vera s/n, E-46022 València. Teléfono: (+) 34 963877000; jose.hervas@omp.upv.es.

b Departamento de Estudios Economicos y Financieros, Universidad Miguel Hernández (España); Dirección: Edificio La Galia, Av. de la Universidad s/n, E-03202 Elche. Teléfono: (+) 34 966658918; Jbelso@umh.es.

What is Zara doing in my cluster? Unfolding multinationals access to local tacit knowledge through recruiting strategies*

José Luis Hervás Oliver,^a José Antonio Belso Martínez^b

October 18-19, 2018

ABSTRACT

The objective consists of unfolding how multinationals access to local labor pools in MIDs (Marshallian Industrial District), as an effective way of sourcing local tacit knowledge for building up local capabilities. Focusing on ZARA's collocation and recruiting strategy in the Vinalopó footwear MID in Spain for competence-creation in the footwear industry, complementing its clothing expertise, this study explores *how* and *what* multinationals learn from MIDs. This study empirically shows a recruiting process aimed at accessing to local sources of knowledge, especially those that constitute the focal cluster's competitive advantage, sourcing local knowledge by recruiting primarily local workers with high social ties and tacit knowledge from the best local (footwear-dedicated) firms. Results contribute to keep opening the "black-box" of multinationals in clusters.

Key words: Multinationals, footwear, recruitment strategies, cluster.

* The authors gratefully acknowledge the financial support of Institutional Chair of the Footwear of the Miguel Hernández University.

a Facultatd de Administració y Direcció de Empreses, Camino de Vera s/n, E-46022 València. Teléfono: (+) 34 963877000; jose.hervas@omp.upv.es.

b Departament of Economics and Financial Studies, University Miguel Hernández (Espanya); Adreça: La Galia, Av. de la Universidad s/n, E-03202 Elx. Telèfon: (+) 34 966658918; Jbelso@umh.es.

Caracterització de l'emprenedor agrari a Espanya amb dades del GEM

Julia Ferrándiz,^a Andrea Conchado^b i Gabriel García-Martínez^c

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

El sector agrari espanyol representa un important percentatge de la seua economia, gràcies a superfície agrària disponible i l'exportació. Malgrat això, les estadístiques oficials revelen que les taxes d'emprenedoria són molt inferiors en aquest sector, en relació a altres sectors econòmics. Existeix un gran nombre d'elements que poden influir en la supervivència de les empreses de nova creació, com els atributs personals de l'emprenedor, determinats valors socials o el context social i econòmic on es desenvolupa l'empresa.

L'objectiu del treball és examinar els factors facilitadors i les dificultats a les quals s'enfronten els emprenedors en el sector agrari. Per tant, es van analitzar una extensa base de dades formada per 71.500 registres emmagatzemats en el marc de treball del Projecte Global Entrepreneurship Monitor (GEM) entre els anys 2012 i 2014. Amb la finalitat d'identificar els factors amb major influència en la probabilitat d'emprenedor en el sector agrari, es van aplicar models de regressió logística binària sobre la mostra total, i el subconjunt format per emprenedors en tots els sectors econòmics.

Els resultats mostren que els emprenedors agraris aconsegueixen nivells inferiors de formació curricular, però sí que posseeixen més formació específica en emprenedoria. En termes generals, l'opció d'emprendre és considerada com a desitjable entre els emprenedors agraris, encara que mostren valors més elevats de por al fracàs. En aquesta línia, el present treball pot servir per definir determinades bones pràctiques encaminades a aconseguir aquest objectiu.

Paraules clau: Emprenedoria, Agricultura, Creació d'empreses.

a Programa de Doctorat en Economia Agroalimentària, Departament d'Economia i Ciències Socials, Universitat Politècnica de València (Espanya); jufermo@alumni.upv.es.

b Departament d'Estadística i Investigació Operativa Aplicades i Qualitat, Universitat Politècnica de València (Espanya); anconpei@eio.upv.es.

c Departament d'Economia i Ciències Socials, Universitat Politècnica de València (Espanya); gagarmar@esp.upv.es.

Caracterización del emprendedor agrario en España con datos del GEM

Julia Ferrándiz,^a Andrea Conchado^b y Gabriel García-Martínez^c

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

El sector agrario español representa un importante porcentaje de su economía, gracias a superficie agraria disponible y la exportación. No obstante, las estadísticas oficiales revelan que las tasas de emprendimiento son muy inferiores en este sector, en relación a otros sectores económicos. Existe un gran número de elementos que pueden influir en la supervivencia de las empresas de nueva creación, como los atributos personales del emprendedor, determinados valores sociales o el contexto social y económico donde se desarrolle la empresa.

El objetivo del trabajo es examinar los factores facilitadores y las dificultades a las que se enfrentan los emprendedores en el sector agrario. Para ello, se analizaron una extensa base de datos formada por 71.500 registros almacenados en el marco de trabajo del Proyecto Global Entrepreneurship Monitor (GEM) entre los años 2012 y 2014. Con el fin de identificar los factores con mayor influencia en la probabilidad de emprendedor en el sector agrario, se emplearon modelos de regresión logística binaria sobre la muestra total, y el subconjunto formado por emprendedores en todos los sectores económicos.

Los resultados muestran que los emprendedores agrarios alcanzan niveles inferiores de formación curricular, pero sí poseen más formación específica en emprendimiento. En términos generales, la opción de emprender es considerada como deseable entre los emprendedores agrarios, aunque muestran valores más elevados de miedo al fracaso. Este trabajo tiene implicaciones prácticas para aquellas administraciones interesadas en fomentar el emprendimiento agrario. En esta línea, el presente trabajo puede servir para determinar buenas prácticas encaminadas a lograr este objetivo.

Palabras clave: emprendimiento, agricultura, creación de empresas.

a Programa de Doctorado en Economía Agroalimentaria, Departamento de Economía y Ciencias Sociales, Universitat Politècnica de València (España); jufermo@alumni.upv.es.

b Departamento de Estadística e Investigación Operativa Aplicadas y Calidad, Universitat Politècnica de València (España); anconpei@eio.upv.es.

c Departamento de Economía y Ciencias Sociales, Universitat Politècnica de València (España); gagarmar@esp.upv.es.

Agricultural entrepreneur's characterization in Spain with GEM data

Julia Ferrándiz,^a Andrea Conchado^b and Gabriel García-Martínez^c

October 18-19, 2018

ABSTRACT

The Spanish agriculture sector represents an important percentage of its economy, thanks to the available agricultural land and export capacity. However, official statistics reveal that entrepreneurship rates are much lower in this sector, in relation to other economic sectors. Large number of elements can influence the survival of start-ups, such as personal attributes of the entrepreneur, social values or social and economic context in which the company is developed.

The objective of this work is to examine the facilitating factors and the difficulties faced by entrepreneurs in the agricultural sector. It was analysed an extensive data consisting of 71,500 records stored in the Global Entrepreneurship Monitor (GEM) database between 2012 and 2014. In order to identify the factors with the greatest influence on the probability of entrepreneurship in the agrarian sector, binary logistic regression models were used on the total sample and the subset formed by entrepreneurs in all economic sectors.

The results show that agricultural entrepreneurs achieve lower levels of curricular training, but do have training that is more specific in entrepreneurship. In general, agricultural entrepreneurs consider set up a business a desirable career choice, although they show higher values of fear of failure. This work has practical implications for those administrations interested in promoting agricultural entrepreneurship. In this line, the present work can serve to determine good practices aimed at achieving this objective.

Key words: entrepreneurship, agriculture, business creation.

a PhD in Agrifood Economics, Dept. of Economics and Social Sciences, Universitat Politècnica de València (Spain); jufermo@alumni.upv.es.

b Dept. of Applied Statistics and Operational Research, and Quality, Universitat Politècnica de València (Spain); anconpei@eio.upv.es.

c Dept. of Economics and Social Sciences, Universitat Politècnica de València (Spain); gagarmar@esp.upv.es.

L'entrada de MNEs en clústers líders: el cas de Castelló i Sassuolo*

Fiorenza Belussi,^a Luis Martinez-Chafer,^b F. Xavier Molina-Morales^c i David Valiente-Bordanova^d

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

La literatura sobre clústers està basada en els escrits seminal de Marshall, seguit per Giacomo Becattini, qui va redescobrir el concepte de “districte industrial”, i Porter, les anàlisis del qual en els anys 80 destacaven la importància de la interconnexió geogràfica entre les empreses i institucions especialitzades d'una indústria determinada que es trobaven agrupades en forma de clústers en un territori concret.

Tot i que el model del clúster ha estat sempre considerat com estàtica i localment independent, diversos estudis empírics, i també el nostre anàlisi han posat de relleu la creixent implicació de les empreses que formen els clústers en processos d'internacionalització.

En aquest context, resulta interessant l'estudi d'una forma important d'internacionalització: l'entrada de MNEs. La nostra investigació es centra en l'impacte que l'entrada d'aquestes genera en els processos innovadors que es produeixen en els clústers, així com en la circulació global de coneixement entre les filials d'aquestes grans corporacions i les empreses que integren les aglomeracions territorials.

Paraules clau: clúster industrial, entrada de multinacionals, innovació, internacionalització.

* Aquest treball ha estat finançat per Ministeri d'Economia i Competitivitat mitjançant el projecte [ECO2015-67122-R].

a Departament d'Economia i Administració d'Empreses, Universitat de Padova, Itàlia, fiorenza.belussi@unipd.it.

b Departament de Administració d'Empreses i Màrqueting, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00, Castelló de la Plana, Spain, chafer@emp.uji.es.

c Departament de Administració d'Empreses i Marketing, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00 xavier.molina@emp.uji.es.

d Departament de Administració d'Empreses i Màrqueting, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00 dvalient@uji.es.

La entrada de MNEs en clústeres líderes: el caso de Castellón y Sassuolo*

Fiorenza Belussi,^a Luis Martinez-Chafer,^b F. Xavier Molina-Morales^c y David Valiente-Bordanova^d

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

La literatura sobre clústeres está basada en los escritos seminales de Marshall, seguido por Giacomo Becattini, quien redescubrió el concepto de “distrito industrial”, y Porter, cuyos análisis en los años 80 destacaban la importancia de la interconexión geográfica entre las empresas e instituciones especializadas de una industria determinada que se encontraban agrupadas en forma de clústeres en un territorio concreto.

A pesar de que el modelo del clúster ha sido siempre considerado como estática y localmente independiente, varios estudios empíricos, y también nuestro análisis han puesto en relieve la creciente implicación de las empresas que forman los clústeres en procesos de internacionalización.

En este contexto, resulta interesante el estudio de una forma importante de internacionalización: la entrada de MNEs. Nuestra investigación se centra en el impacto que la entrada de éstas genera en los procesos innovadores que se llevan a cabo en los clústeres, así como en la circulación global de conocimiento entre las filiales de estas grandes corporaciones y las empresas que integran las aglomeraciones territoriales.

Palabras clave: Clúster industrial, entrada de multinacionales, innovación, internacionalización.

* Este trabajo ha sido financiado por el Minsiterio de Economía y Competitividad a través del proyecto [ECO2015-67122-R].

a Departamento de Economía y Administración de Empresas, Universidad de Padova, Italia, Fiorenza.belussi@unipd.it.

b Departamento de Administración de Empresas i Marketing, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00, Castelló de la Plana, Spain, chafer@emp.uji.es.

c Departamento de Administración de Empresas i Marketing, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00 xavier.molina@emp.uji.es.

d Departamento de Administración de Empresas i Marketing, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00 dvalient@uji.es.

The entry of MNEs in leading clusters: the case of Castellon and Sassuolo*

Fiorenza Belussi,^a Luis Martinez-Chafer,^b F. Xavier Molina-Morales^c & David Valiente-Bordanova^d

October 18-19, 2018

ABSTRACT

The literature regarding clusters is based on the seminal writings of Marshall, followed by Giacomo Becattini's rediscovering of the concept of the «industrial district» and the analyses promoted during the 1980s by Porter, who highlighted the importance of geographically interconnected firms and institutions specialized in a particular field, and clustered in a limited space.

Despite the model of cluster has been often described as static and locally self-contained, various empirical researches and our analysis have pointed out the increasing involvement of cluster firms in the process of internationalization. In this context, an important modality can be studied: the process of MNEs entry.

Our analysis focuses on the impact of MNEs entry on the general process of cluster innovativeness and knowledge global circulation between cluster firms and MNEs subsidiaries located in these countries.

Key words: industrial clusters, multinational entry, innovation, internationalization.

* This work was supported by the Spanish Ministry of Economy and Competitiveness under Grant [ECO2015-67122-R].

a Department of Economics and Business Administration, University of Padova, Italy, Fiorenza.belussi@unipd.it.

b Department of Business Administration and Marketing, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00, Castelló de la Plana, Spain, chafer@emp.uji.es.

c Department of Business Administration and Marketing, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00 xavier.molina@emp.uji.es.

d Department of Business Administration and Marketing, Universitat Jaume I, Av. de Vicent Sos i Baynat, s/n, 12071, Castelló de la Plana, Spain, 0034 964 72 80 00 dvalient@uji.es.

Resiliència econòmica: el cas valencià*

F. J. Escribá Pérez,^a M. J. Murgui-García,^b J.R. Ruiz Tamarit^c

18-19 d'octubre de 2018

RESUM

En aquest treball s'analitza el paper de l'estoc de capital en el mesurament de la resiliència. Es proposa com a indicador del benestar econòmic la dinàmica del capital, que es considera idònia per a representar l'evolució de la grandària i la forma dels sistemes econòmics que pateixen pertorbacions contínues. A partir de les sendes de creixement corrent i potencial de l'estoc de capital, es proposen nous índexs per a mesurar adequadament les característiques de la resiliència: adaptabilitat i resistència als xocs. A més, es proposa una descomposició de la mesura de l'adaptabilitat de les economies als xocs, en termes de taxes de depreciació i taxes d'inversió. La disponibilitat de dues sèries d'estoc de capital, metodològicament diferents, que poden associar-se amb les trajectòries de curt i llarg termini de les economies respectivament, ens permet calcular empíricament els índexs i obtenir algunes conclusions sobre la capacitat de l'economia Valenciana per a resistir els xocs i absorbir els seus efectes. En aquest treball definim i mesurem la resiliència econòmica però no expliquem les seues causes. En el cas concret de l'economia valenciana, obtenim que aquesta ha mostrat una capacitat d'absorció dels xocs menor que la mitjana espanyola i ha resistit pitjor que la mitjana les pertorbacions econòmiques. Per tant, podem concloure que l'economia valenciana ha sigut una regió molt poc resilient dins del conjunt de les regions espanyoles.

Paraules clau: adaptabilitat, capital, regions, resiliència, resistència.

* Els autors agraeixen el suport financer del Ministeri d'Economia i Competitivitat, Projectes ECO2015-65049-C2-1-P i ECO2016-76818-C3-3-P, també el suport del Belgian Research Programmes ARC on Sustainability. Els autors també agraeixen la ajuda financera de la Generalitat Valenciana PROMETEO/2016/097.

a Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Spain); francisco.j.escriba@uv.es.

b Departament d'Anàlisi Econòmic, Universitat de València (Spain); maria.j.murgui@uv.es.

c Corresponding author. Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Spain), i Departament d'Economia IRES, Université Catholique de Louvain (Belgium). Adreça: Facultat d'Economia; Av. dels Tarongers s/n; 46022 València (Spain). Phone: +34 963828250; Fax: +34 963828249; ramon.ruiz@uv.es.

Resiliencia económica: el caso valenciano*

F. J. Escribá Pérez,^a M. J. Murgui-García,^b J.R. Ruiz Tamarit^c

18-19 de octubre de 2018

RESUMEN

En este trabajo se analiza el papel del stock de capital en la medición de la resiliencia. Se propone como indicador del bienestar económico la dinámica del capital, que se considera idónea para representar la evolución del tamaño y la forma de los sistemas económicos que sufren perturbaciones continuas. A partir de las sendas de crecimiento corriente y potencial del stock de capital, se proponen nuevos índices para medir adecuadamente las características de la resiliencia: adaptabilidad y resistencia a los shocks. Además, se propone una desagregación de la medida de la adaptabilidad de las economías a los shocks en términos de tasas de depreciación y tasas de inversión. La disponibilidad de dos series de stock de capital, metodológicamente diferentes, que pueden asociarse con las trayectorias de corto y largo plazo de las economías respectivamente, nos permite calcular empíricamente los índices y obtener algunas conclusiones sobre la capacidad de la economía Valenciana para resistir los shocks y absorber sus efectos. En este trabajo definimos y medimos la resiliencia económica pero no explicamos sus causas. En el caso concreto de la economía valenciana, obtenemos que ésta ha mostrado una capacidad de absorción de los shocks menor que la media española y ha resistido peor que la media las perturbaciones económicas. Por tanto, podemos concluir que la economía Valenciana ha sido una región muy poco resiliente dentro del conjunto de las regiones españolas.

Palabras clave: adaptabilidad, capital, regiones, resiliencia, resistencia.

a Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Spain); francisco.j.escriba@uv.es.

b Departament d'Anàlisi Econòmic, Universitat de València (Spain); maria.j.murgui@uv.es.

c Corresponding author. Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Spain), i Departament d'Economia IRES, Université Catholique de Louvain (Belgium). Adreça: Facultat d'Economia; Av. dels Tarongers s/n; 46022 València (Spain). Phone: +34 963828250; Fax: +34 963828249; ramon.ruiz@uv.es.

Economic resilience: the case of Valencia

F. J. Escribá Pérez,^a M. J. Murgui-García,^b J.R. Ruiz Tamarit^c

October 18-19, 2018

RESUM

The role of capital stock in measuring resilience is investigated here. The dynamics of capital is used as a proxy for economic welfare, which is considered ideal to represent the evolution of the size and shape of economic systems that suffer continuous impacts. Based on the current and potential growth paths of capital stock, we propose new indexes to better measure the characteristics of resilience: adaptability and resistance to shocks. The availability of two series of capital stock methodologically differentiated, which could be associated with the short-run and the long-run trajectories respectively, allows us to empirically compute the indexes and draw conclusions about the Valencian economy ability to resist shocks and absorb their effects. We find that Valencia shown an adaptability slower than Spanish average and also resisted worse than the Spanish average the shocks. In conclusion, the Valencian economy was not very resilient within the whole of the Spanish regions.

Key words: adaptability, capital, regions, resilience, resistance.

a Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Spain); francisco.j.escriba@uv.es.

b Departament d'Anàlisi Econòmic, Universitat de València (Spain); maria.j.murgui@uv.es.

c Corresponding author. Departament d'Anàlisi Econòmica, Universitat de València (Spain), i Departament d'Economia IRES, Université Catholique de Louvain (Belgium). Adreça: Facultat d'Economia; Av. dels Tarongers s/n; 46022 València (Spain). Phone: +34 963828250; Fax: +34 963828249; ramon.ruiz@uv.es.

missió

La Fundació Nexe té com a missió contribuir a la millora i al progrés de la societat valenciana mitjançant la generació, la difusió i el debat d'idees.

fundadors

Els fundadors de la Fundació Nexe són l'Associació Cívica Valenciana Tirant lo Blanc i diverses persones a títol individual.

objectius

Tenim la voluntat d'estendre la consciència nacional valenciana a la majoria de la població del País Valencià per a assolir el màxim d'autogovern i de cohesió social possibles. Volem aprofundir en el funcionament democràtic de les nostres institucions, i volem potenciar els trets culturals, lingüístics, socials i econòmics propis del poble valencià.

valors

La Fundació Nexe vol promoure la cooperació entre els agents socials en clau valenciana, democràtica, oberta i plural, transformadora i moderna. Aquestes són els valors que ens defineixen.

temes

Tractem múltiples temes que s'estructuren al voltant de tres eixos, sempre pensats en un marc valencià i global:

- enfortiment de la democràcia i de la cohesió social
- economia i sostenibilitat
- identitat, cultura i patrimoni
- feminisme i diversitat

activitats

Els objectius de la fundació es duen a terme per mitjà de diferents activitats: seminaris, jornades, presentacions de llibres, tertúlies, publicacions, convocatòries de beques i premis, etc. El principal mitjà de comunicació és la pàgina web fundacionexe.org. Mensualment enviem un butlletí digital en què s'informa de totes les novetats, al qual us podeu subscriure en la pàgina web.

Collecció Demos

1. *La política lingüística al País Valencià. Del conflicte a la gestió responsable*, de Susanna Pardines i Nathalie Torres.
2. *El finançament dels valencians. Una insuficiència històrica*, de Rafael Beneyto Cabanes.
3. *Valencians i democràcia. Del malestar a la proposta*, de Carlos Villodres Iglesias.
4. *Una nova planta per als valencians. Possibilitats i límits per a l'organització política i administrativa del País Valencià dins la Constitució de 1978*, d'Andrés Boix Palop.
5. *El darrer cicle immobiliari al País Valencià. O el progrés de la misèria*, de Josep Lluís Miralles i Garcia.
6. *La ciutat construïda. Del pla urbanístic al procés ciutadà*, de David Estal, Ramon Marrades i Chema Segovia. Pròleg de Josep Sorribes.
7. *Un país nou. Valencianisme, prosperitat i democràcia*, Vicent Flor (editor).
8. *El valencianisme enfront d'Espanya. Una anàlisi estratègica*, d'Amadeu Mezquida.
9. *El tio Canya ha mort. Notes sobre la mecànica sociolingüística del valencià*, de Francesc J. Hernández.
10. *Poder i llengua. Les llengües de l'ensenyament al País Valencià*, de Vicenta Tasa i Anselm Bodoque.
11. *Un model productiu des del territori. Cap a la clusterització de l'economia valenciana*, de F. Xavier Molina.
12. *El dret civil valencià. L'assignatura pendent de l'autogovern*, de J. Tamarit, J. Palao, R. Vera.

Collecció Àgora

1. *Valors per a un republicanisme cívic valencià. Idees per a l'acció del valencianisme*, de Joan Alfred Martínez.
2. *L'endeutament dels ajuntaments valencians i les retallades a l'autonomia local (2010-2013)*, de Rafael Beneyto Cabanes.
3. *La qualitat normativa al País Valencià*, Claudia Gimeno

Amb l'Editorial Afers

1. *Nació i identitats. Pensar el País Valencià*, Vicent Flor (editor).
2. *Una nova via per a l'empresa valenciana*, Elies Seguí (editor).